

BAB 1

Pengurusan dan Prospek Ekonomi

05 PERSPEKTIF KESELURUHAN

06 TINJAUAN

Rencana 1.1 – COVID-19: Impak dan Tindak Balas Dasar

12 ISU DAN CABARAN

Rencana 1.2 – Ketakpadanan dalam Pasaran Buruh

Sisipan 1.1 – Memetakan Matlamat Pembangunan Mampan PBB dalam Belanjawan Negara

Rencana 1.3 – Menilai Kemampuan Pembelian Perumahan di Malaysia

30 INISIATIF STRATEGIK – BELANJAWAN 2021

Sisipan 1.2 – Jaringan Keselamatan Sosial di Malaysia

34 KESIMPULAN

35 RUJUKAN

Pandemik COVID-19

Mengehadkan pergerakan rakyat dan barangan serta penyediaan perkhidmatan

Malaysia: Pengurusan & Prospek EKonomi

11 Mac 2020

MAJLIS TINDAKAN EKONOMI:

Pelan Hala Tuju bagi Tindakan Segera

Pelaksanaan Strategi 6R

Ketegasan, Ketahanan, Memulakan Semula, Pemulihan, Memperkasa, Menyusun Semula

> 27 Mac

PRIHATIN

> 6 April

PRIHATIN PKS+

PrihatinPKS+
Pakej Rangsanget Ekonomi Prihatin Rakyat

> 5 Jun

PENJANA

penjana
Pelan Jana Semula Ekonomi Negara

> 23 September

KITA PRIHATIN

KitaPrihatin
Kerangka Inisiatif Tambahan Pakej Rangsanget Ekonomi Prihatin Rakyat

Pelan Tindakan bagi Langkah ke Hadapan dalam tempoh 12 bulan

Perkembangan Monetari & Kewangan

Faktor Mitigasi

Dasar Monetari yang Menyokong

OPR

Kadar Dasar Semalaman

SRR

Keperluan Rizab Berkanun

Sektor Perbankan yang Kukuh

Pasaran Modal yang Teguh

Ekonomi Global

Tinjauan Global

Memberi
impak kepada
perniagaan di
Malaysia

Memberi
impak
kepada
kesihatan dan
kehidupan
rakyat
Malaysia

Cabaran Global

Pertumbuhan Global
yang Perlahan
Harga Komoditi yang
Tidak Menentu

DIPENGERUSI OLEH
YAB PERDANA MENTERI DENGAN MOF DAN EPU SEBAGAI SEKRETARIAT BERSAMA

Faktor Merencat Pertumbuhan

Kadar Pemulihan
Ekonomi Global

Peningkatan
Ketegangan AS-China

Harga Komoditi
yang Lemah

Pasaran Kewangan
Global yang Tidak
Menentu

Pengurusan Ekonomi

AKTA BAHARU:
Langkah-Langkah
Sementara bagi
Pembiayaan Kerajaan
(Penyakit Koronavirus
2019 (COVID-19)) 2020
telah diluluskan Parlimen
pada 21 September 2020.

**PELAKSANAAN
PAKEJ RANGSANGAN
DI BAWAH
STRATEGI 6R**

Belanjawan 2021

Belanjawan 2021 memasuki
tahap R kelima – Memperkasa
(Revitalise)

OBJEKTIF: Menangani
cabaran yang dihadapi oleh
Malaysia dalam mencapai
status negara maju
dan inklusif

Langkah sedang dirangka
bagi menyejahtera kehidupan
rakyat, memperkasa ekonomi,
memastikan pembangunan
lestari dan menambah baik
penyampaian perkhidmatan
awam. "Kemakmuran Rakyat,
Kelangsungan Perniagaan
dan Ketahanan Ekonomi".

Ekonomi
Domestik

BAB 1

Pengurusan dan Prospek Ekonomi

Perspektif Keseluruhan

Pemulihan ekonomi akibat daripada pandemik COVID-19 merupakan cabaran besar kepada seluruh dunia. Pandemik ini bukan sahaja memberi kesan kepada kesihatan dan kehidupan masyarakat, malahan turut merencatkan pertumbuhan ekonomi global yang dikatakan jauh lebih mencabar berbanding *the Great Depression* pada 1930-an. Ini merupakan situasi yang belum pernah dilalui oleh dunia sebelum ini.

Pandemik ini bertukar menjadi krisis global berikutan tindakan kebanyakan negara mula mengehadkan pergerakan fizikal manusia, barangan dan perkhidmatan yang seterusnya memberi kesan kepada perniagaan dan ekonomi secara keseluruhan. Krisis ini juga telah membantutkan usaha untuk meredakan ketegangan perdagangan AS-China susulan persetujuan dalam rundingan perdagangan antara kedua negara pada Januari 2020. Manfaat yang dijangka tercapai daripada rundingan perdagangan tersebut tidak menjadi kenyataan apabila kebanyakan negara mula mengambil langkah drastik dengan menutup sempadan negara bagi mengekang COVID-19. Di Malaysia, Kerajaan berdepan dengan cabaran tersendiri kerana semua pihak tidak bersedia berikutan kemunculan pandemik ini secara mendadak dan penularan yang pantas.

Pandemik ini memberikan cabaran lebih besar kepada Malaysia yang mengamalkan ekonomi perdagangan. Cabaran bukan sahaja dari segi pertumbuhan ekonomi global yang perlahan dan harga komoditi yang tidak menentu, malah negara juga menyaksikan peralihan tampuk pemerintahan. Susulan peningkatan

kes COVID-19, Kerajaan telah menubuhkan Majlis Tindakan Ekonomi (EAC) pada 11 Mac 2020 untuk merangka langkah jangka masa pendek dan sederhana bagi melindungi nyawa dan kehidupan. Majlis yang dipengerusikan oleh Perdana Menteri ini dianggotai oleh menteri berkaitan ekonomi, pegawai tinggi sektor awam dan pemimpin industri.

Pendekatan sistematik enam tahap iaitu Ketegasan, Ketahanan, Memulakan Semula, Pemulihan, Memperkasa dan Menyusun Semula telah dipersetujui oleh EAC bagi mengatasi pandemik ini dengan memberi keutamaan untuk melindungi rakyat dan ekonomi. Kerajaan telah mengumumkan Pakej Rangsangan Ekonomi Prihatin Rakyat (PRIHATIN) pada 27 Mac 2020. Pakej yang bernilai RM250 bilion ini bertujuan melindungi rakyat, menyokong perniagaan dan mengukuhkan ekonomi. Secara ringkasnya, pakej ini menyediakan bantuan kewangan kepada rakyat serta inisiatif untuk mengekalkan pekerjaan, meningkatkan keyakinan pengguna dan merangsang pertumbuhan ekonomi. Pada 6 April 2020, pakej PRIHATIN Tambahan bernilai RM10 bilion diumumkan untuk memberi sokongan tambahan kepada perusahaan kecil dan sederhana (PKS). Selaras dengan penurunan kes COVID-19, Kerajaan telah melancarkan Pelan Jana Semula Ekonomi Negara (PENJANA) bernilai RM35 bilion pada 5 Jun 2020 untuk menjana semula ekonomi. Di samping itu, Kerajaan juga mengumumkan pakej Kerangka Inisiatif Tambahan PRIHATIN (KITA PRIHATIN) pada 23 September 2020 berjumlah RM10 bilion untuk meringankan beban rakyat dan memastikan perniagaan terus beroperasi.

JADUAL 1.1. Pakej Rangsangan Ekonomi 2020

PROGRAM		RM BILION
	PRIHATIN	250.0
1	Moratorium Pinjaman	100.0
2	Danajamin: Skim Jaminan Pembiayaan	50.0
3	KWSP: Skim i-Lestari	40.0
4	Bantuan Prihatin Nasional	10.0
5	KWSP: Program Khidmat Rundingan Majikan	10.0
6	Program Subsidi Upah	5.9
7	BNM: Dana Fasiliti	4.0
8	Projek Infrastruktur Kecil	2.0
9	Penjagaan Kesihatan (COVID-19)	1.5
10	Dana Jaminan Makanan	1.0
11	Skim Kredit Mikro	0.5
12	Bantuan Pelajar Pengajian Tinggi	0.3
13	Lain-lain Bantuan PRIHATIN	5.1
14	Pakej Rangsangan Ekonomi	19.7
	PRIHATIN Tambahan	10.0
15	Program Subsidi Upah Tambahan (penambahbaikan program sedia ada)	7.9
16	Geran Khas PRIHATIN	2.1
	PENJANA	35.0
17	Inisiatif untuk Memperkasakan Rakyat	13.2
18	Inisiatif untuk Melonjakkan Perniagaan	9.7
19	Inisiatif untuk Merangsang Ekonomi	6.7
20	Lain-lain Bantuan PENJANA	5.4
	KITA PRIHATIN	10.0
21	Bantuan Prihatin Nasional 2.0	7.0
22	Program Subsidi Upah 2.0	2.4
23	Geran Khas PRIHATIN	0.6
	JUMLAH BESAR	305.0

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

Tinjauan

Ekonomi Global

Ekonomi global dijangka merekodkan penguncupan 4.4% pada 2020 disebabkan oleh ketidakpastian prestasi di ekonomi maju serta negara yang berkembang pesat dan

negara membangun (EMDE). Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) di ekonomi maju dijangka menguncup sebanyak 5.8% pada 2020 susulan penggunaan swasta yang lemah di samping perdagangan global yang perlahan. Pada masa yang sama, KDNK di negara EMDE dijangka berkurang sebanyak 3.3% pada 2020 berikutan penurunan penggunaan dan pelaburan swasta serta permintaan luaran yang lemah.

Pada 2021, ekonomi global dijangka pulih dengan pertumbuhan 5.2%. Ekonomi maju dijangka pulih 3.9% dipacu oleh permintaan domestik dan aktiviti perdagangan yang lebih baik. Pada masa yang sama, KDNK dalam kalangan EMDE dijangka merekod pertumbuhan 6%, dipacu oleh permintaan domestik yang kukuh dan eksport yang lebih tinggi. Risiko kepada prospek pertumbuhan global termasuklah peningkatan pertikaian perdagangan AS-China, ketidakpastian berkaitan Brexit, harga minyak yang rendah dan krisis iklim yang meruncing.

Ekonomi Domestik

Ekonomi Malaysia menguncup 8.3% pada separuh pertama 2020 berikutan penguncupan pada suku kedua sebanyak 17.1%. Ekonomi dijangka menguncup pada kadar lebih perlahan pada separuh kedua tahun ini hasil pelaksanaan pantas pelbagai pakej rangsangan yang bertujuan membantu rakyat dan memulih semula ekonomi. Ekonomi dijangka menguncup 4.5% pada 2020. Impak pelaksanaan pakej rangsangan dijangka akan memberi kesan limpahan dan terus menjadi pemangkin kepada pertumbuhan ekonomi pada 2021. Ekonomi negara diunjur kembali pulih antara 6.5% hingga 7.5% pada 2021 selaras dengan jangkaan pemulihan pertumbuhan global dan perdagangan antarabangsa. Pertumbuhan akan terus dipacu oleh asas ekonomi yang kukuh dan kepelbagaian struktur ekonomi yang baik. Namun begitu, prospek ekonomi yang memberangsangkan ini tertakluk kepada dua faktor utama iaitu kejayaan mengekang pandemik dan pemulihan berterusan dalam permintaan luaran.

Perkembangan Monetari dan Kewangan

Kadar Dasar Semalaman telah dikurangkan secara berturut-turut sebanyak 125 mata asas pada tempoh tujuh bulan pertama 2020 kepada 1.75% iaitu paras terendah yang pernah direkodkan. Pada masa yang sama, Keperluan Rizab Berkanun telah diturunkan sebanyak 100 mata asas daripada 3.00% kepada 2.00% bagi memastikan mudah tunai mencukupi untuk menyokong pasaran

kewangan domestik. Dasar monetari akan terus menyokong ekonomi domestik. Sektor perbankan akan terus kukuh dan teratur disokong oleh mudah tunai yang mencukupi dan penampungan modal yang kukuh. Pasaran modal juga dijangka kekal teguh dipacu oleh infrastruktur dan instrumen yang baik. Walau bagaimanapun, kadar pemulihan ekonomi global, harga komoditi yang rendah dan ketidakstabilan pasaran kewangan global merupakan antara faktor yang boleh memberi kesan kepada prestasi pasaran kewangan domestik.

Pengurusan Ekonomi

Tumpuan segera Kerajaan diberikan dalam menangani krisis bagi memastikan jaminan keselamatan rakyat serta menyediakan bantuan kepada isi rumah dan perniagaan yang terkesan akibat COVID-19. Bagi membiayai pakej rangsangan, perundangan baharu iaitu Akta Langkah-Langkah Sementara bagi Pembiayaan Kerajaan (Penyakit Koronavirus 2019 (COVID-19)) 2020 telah diluluskan Parlimen pada 21 September 2020. Akta tersebut membolehkan Kerajaan melaksanakan pakej rangsangan yang dirumuskan melalui enam tahap R secara berkesan. Tahap Ketegasan (*Resolve*) merangkumi usaha Kerajaan untuk mengawal penyebaran virus tersebut melalui pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) secara menyeluruh. Tahap Ketahanan (*Resilient*) adalah semasa Kerajaan mengumumkan pakej rangsangan PRIHATIN dan PRIHATIN Tambahan. Semasa tahap Memulakan Semula (*Restart*) dan Pemulihan (*Recovery*) apabila lengkung COVID-19 telah diratakan dan ekonomi dibuka secara berperingkat, pakej PENJANA telah diumumkan oleh Kerajaan. Pakej PENJANA bertujuan merencanakan semula ekonomi berdasarkan tiga teras strategik iaitu memperkasakan rakyat, melonjakkan perniagaan dan merangsang ekonomi. Dua tahap berikutnya iaitu Memperkasa (*Revitalise*) dan Menyusun Semula (*Reform*) melibatkan formulasi dan pelaksanaan langkah dalam Belanjawan 2021 serta Rancangan Malaysia Kedua Belas, 2021 – 2025 (RMKe-12). Secara khususnya, Belanjawan 2021 akan memberi fokus untuk menjaga kebajikan rakyat, membolehkan daya perniagaan tempatan dan memperkasa ekonomi.

RENCANA 1.1

COVID-19: Impak dan Tindak Balas Dasar

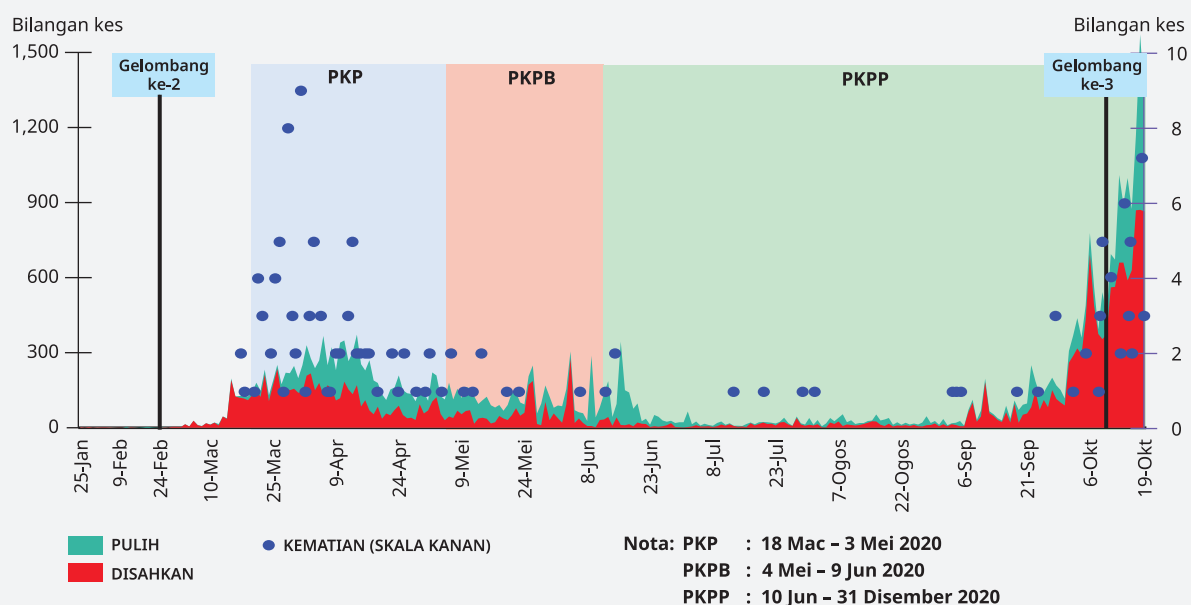
Pengenalan

Penularan COVID-19 mula dikesan pada penghujung 2019 ketika dunia sedang mengalami kelembapan ekonomi di samping ketegangan perdagangan dan ketidakpastian harga komoditi. Perebakan virus ini ke seluruh dunia serta langkah pengawalannya memberi impak yang jauh melangkaui aspek kesihatan. Pelbagai langkah yang diambil untuk membendung penularan jangkitan seperti penutupan sempadan, penjarakan fizikal dan kawalan pergerakan telah menyebabkan permintaan agregat yang lembap dan gangguan kepada rantai bekalan. Pandemik ini dijangka menyebabkan kemelesetan ekonomi global yang terburuk dalam sejarah iaitu jauh lebih serius daripada *the Great Depression* pada 1930-an (Tabung Kewangan Antarabangsa, 2020). Kerajaan di seluruh dunia mengambil langkah memperluas dasar monetari dan meningkatkan perbelanjaan fiskal bagi menampung pendapatan isi rumah, menyokong pengekaln pekerja dan menyediakan bantuan mudah tunai untuk perniagaan.

Malaysia: Perspektif Kes

Cabaran unik yang wujud kesan daripada krisis ini mengkehendaki penggubal dasar mengimbangi antara menyelamatkan nyawa dan melindungi kehidupan dalam menguruskan pandemik tersebut. Malaysia juga tidak terkecuali dalam hal ini. Pada peringkat awal, impak penularan terhadap kepada industri berkaitan pelancongan seperti syarikat penerbangan, pengendali pelancongan, aktiviti rekreasi, penginapan dan restoran. Sehubungan itu, Kerajaan telah mengumumkan pakej rangsangan ekonomi pertama berjumlah RM20 bilion pada 27 Februari 2020. Pakej ini bertujuan meningkatkan kapasiti sektor penjagaan kesihatan dalam membendung penularan, menyokong aliran tunai perniagaan yang terjejas serta merangsang industri pelancongan domestik.

RAJAH 1.1.1. Kes Baharu berbanding Kes Pulih

Sumber: Kementerian Kesihatan Malaysia

Kes tempatan mula meningkat pada awal Mac 2020 (Rajah 1.1.1.) dengan lebih banyak kluster baharu dikesan dan dikategorikan sebagai gelombang kedua. Dalam tempoh beberapa minggu, Malaysia mencatatkan jangkitan COVID-19 dengan jumlah kumulatif yang terbesar di Asia Tenggara melebihi 2,000 kes aktif pada akhir Mac. Kerajaan telah menguatkuasakan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) pada 18 Mac 2020 sebagai langkah kritikal untuk membendung penularan wabak dan meratakan lengkung jangkitan seperti yang disarankan oleh Pertubuhan Kesihatan Sedunia. Di samping itu, Kerajaan menubuhkan pasukan petugas bagi menangani krisis yang diketuai sendiri oleh Perdana Menteri dan dianggotai oleh kementerian serta agensi yang berkaitan. Pasukan petugas ini bertanggungjawab mengumpul maklumat strategik berkaitan perkembangan pandemik dan menyelaras usaha untuk mengekang penularan wabak tersebut.

Pelonggaran PKP melalui Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat (PKPB) pada 4 Mei 2020 dengan sebahagian besar sektor ekonomi dibenarkan beroperasi semula mengikut Prosedur Operasi Standard (SOP) tertentu. Pada peringkat ini, semua perniagaan dengan beberapa pengecualian dibenarkan untuk dibuka semula di bawah SOP yang ketat termasuk menjalankan pengesanan kontak, penggunaan mandatori pelitup muka secara mandatori di tempat awam serta penjarakan fizikal. Walau bagaimanapun, perjalanan antarabangsa dan rentas negeri tidak dibenarkan memandangkan penularan wabak masih berlaku.

Apabila bilangan kes semakin berkurang, ekonomi telah dibuka semula untuk membolehkan rakyat meneruskan aktiviti ekonomi dan kehidupan harian. Fasa seterusnya selepas PKPB ialah Perintah Kawalan Pergerakan Pemulihan (PKPP) mulai 10 Jun 2020 yang dilanjutkan sehingga 31 Disember 2020. Pelaksanaan PKPP bertujuan melindungi kumpulan yang mudah terjejas, memperkasakan komuniti, mengamalkan kebiasaan baharu, membuka semula hampir semua sektor ekonomi, meneruskan kawalan sempadan serta menambah baik kesihatan awam.

Malaysia telah mendapat pengiktirafan global sebagai antara negara yang berjaya membendung pandemik ini. Pada masa yang sama, langkah pembendungan ini perlu selari dengan pembukaan semula ekonomi bagi mengekang kemusnahan struktur dalam jangka masa panjang. Justeru, Kerajaan telah melaksanakan strategi 6R yang merangkumi enam tahap: Ketegasan (*Resolve*), Ketahanan (*Resilient*), Memulakan Semula (*Restart*), Pemulihan (*Recovery*), Memperkasa (*Revitalize*) dan Menyusun Semula (*Reform*) (Rajah 1.1.2.).

RAJAH 1.1.2. Strategi 6R untuk Pertumbuhan Mampan dan Berdaya Tahan

Strategi “Ketegasan” telah dilaksanakan sebaik sahaja PKP diumumkan pada 18 Mac 2020. Kawalan pergerakan dan penjarakan fizikal yang melibatkan penutupan sementara kebanyakan perniagaan terutamanya yang tidak dikategorikan dalam sektor penting dan kritikal telah mengakibatkan peningkatan pengangguran. Sehubungan itu, Kerajaan mengumumkan pakej rangsangan ekonomi kedua pada 27 Mac 2020 yang dikenali sebagai Pakej Rangsangan Ekonomi Prihatin Rakyat (PRIHATIN) yang berjumlah RM230 bilion bertujuan mengurangkan impak krisis tersebut.

Pakej PRIHATIN menyediakan bantuan tunai untuk menampung pendapatan yang hilang dan subsidi upah bagi menggalakkan majikan mengekalkan pekerja. Di samping itu, pakej ini turut menyediakan moratorium pembayaran pinjaman selama enam bulan kepada isi rumah yang berakhir pada September 2020 bertujuan untuk mendorong penggunaan swasta. Seterusnya, Kerajaan mengumumkan tambahan RM10 bilion melalui PRIHATIN Tambahan pada 6 April 2020 khususnya bagi membantu perusahaan kecil dan sederhana (PKS) untuk terus berdaya tahan dalam menghadapi krisis yang tidak pernah berlaku sebelum ini.

Selaras dengan strategi keempat 6R (Pemulihan), Kerajaan mengumumkan pelan pemulihan ekonomi jangka masa pendek atau Pelan Jana Semula Ekonomi Negara (PENJANA) pada 5 Jun 2020 berjumlah RM35 bilion. Objektif utama PENJANA ialah untuk menjana semula ekonomi dengan memberi insentif kepada rakyat dan peniaga bagi memulakan semula aktiviti dalam kebiasaan baharu. Inisiatif PENJANA disokong oleh pelaksanaan PKPP dengan hampir semua sekaton dilonggarkan. Walau bagaimanapun, peniaga perlu membuat kawalan sendiri, mematuhi SOP dan menyesuaikan dengan kebiasaan baharu.

Kerajaan telah menerima maklum balas bahawa rakyat dan peniaga masih menghadapi masalah kewangan berikutan tempoh moratorium pinjaman dan subsidi gaji berakhir pada September 2020. Sehubungan itu, pakej rangsangan tambahan diumumkan pada 23 September 2020 bagi terus meringankan beban rakyat dan memastikan perniagaan beroperasi. Pakej Kerangka Inisiatif Tambahan PRIHATIN (KITA PRIHATIN) berjumlah RM10 bilion dijangka memberi manfaat kepada PKS mikro, pekerja tempatan dan rakyat dalam kalangan B40 dan M40. Di samping itu, moratorium pembayaran balik pinjaman dilanjutkan secara bersasar kepada perniagaan dan rakyat bagi meringankan komitmen kewangan.

Belanjawan 2021 merupakan tahap kelima strategi 6R iaitu “Memperkasa” bertujuan untuk merencanakan kembali pertumbuhan ekonomi pasca krisis. Fokus Belanjawan tersebut diberikan kepada empat bidang keutamaan – menjaga kebajikan rakyat, memacu pertumbuhan ekonomi, melestarikan kehidupan dan memantapkan penyampaian perkhidmatan awam. Tahap akhir strategi 6R adalah “Menyusun Semula” iaitu strategi jangka masa sederhana untuk mereformasi ekonomi yang akan digariskan dalam Rancangan Malaysia Kedua Belas, 2021 – 2025. Strategi ini akan memanfaatkan momentum pertumbuhan ekonomi dari aspek kecekapan dan produktiviti ke arah ekonomi lebih mampan dan bernilai tambah lebih tinggi (Rajah 1.1.3.).

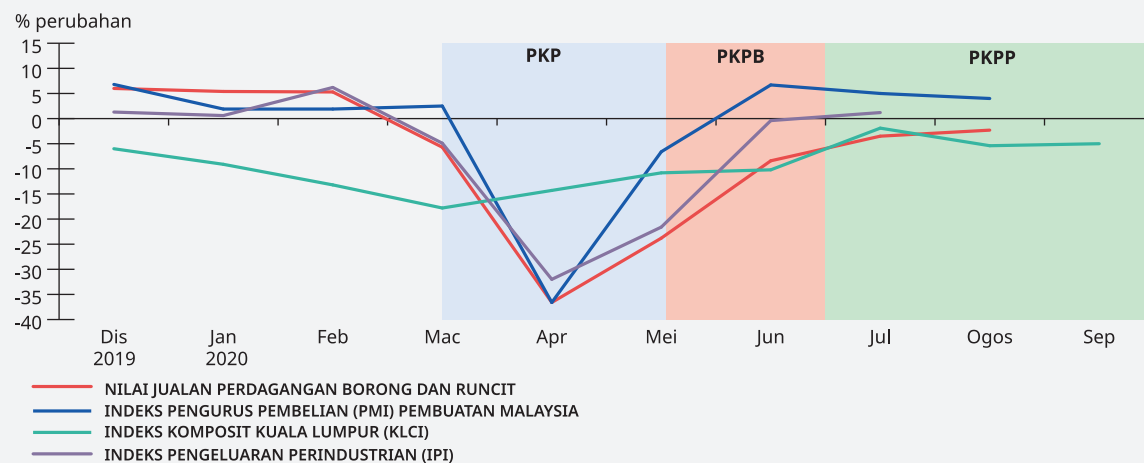
RAJAH 1.1.3. Langkah di bawah Pakej Rangsangan Ekonomi

Impak COVID-19 ke atas Ekonomi

Usaha Kerajaan bagi merancakkan semula ekonomi terbukti berkesan seperti yang ditunjukkan oleh peningkatan indikator ekonomi makro berbanding penurunan ketara pada suku kedua 2020 (Rajah 1.1.4.). Pakej rangsangan yang merangkumi langkah fiskal dan bukan fiskal berjumlah RM305 bilion dijangka mengurangkan kesan krisis dan merangsang ekonomi melalui peningkatan permintaan agregat dan pengekalan pekerjaan. Analisis dalaman menganggarkan pakej tersebut dapat meningkatkan pertumbuhan Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) sebanyak 4.0 – 4.2 mata peratusan pada 2020. Anggaran impak pakej ini terhadap pekerjaan ialah 3.5 mata peratusan dan dapat melindungi hampir 560,000 pekerja daripada kehilangan pekerjaan.¹

RAJAH 1.1.4. Indikator Ekonomi Makro Jangka Masa Pendek

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia, Bloomberg dan IHS Markit

Kesimpulan

Tindakan pantas Kerajaan melaksanakan PKP untuk meratakan lengkung jangkitan COVID-19 di samping pakej rangsangan yang pantas telah berjaya mengurangkan impak krisis. Inisiatif tersebut disokong oleh pematuhan secara keseluruhan oleh rakyat terhadap semua fasa PKP dan SOP yang merupakan faktor terpenting dalam mengawal penularan pandemik. Justeru, ekonomi dijangka meningkat secara beransur-ansur pada separuh kedua 2020 seperti yang ditunjukkan oleh pelbagai indikator ekonomi makro. Langkah rangsangan ekonomi telah membuka jalan bagi pemulihan ekonomi yang kukuh, namun bergantung kepada kejayaan kawalan berterusan terhadap jangkitan. Sebagai ekonomi terbuka, kepantasan dan magnitud pemulihan ekonomi Malaysia juga bergantung kepada prestasi rakan dagang utama. Walau bagaimanapun, krisis ini membuka peluang kepada perniagaan untuk memperbaharui strategi, mempercepat transformasi digital serta mengagih semula sumber bagi meningkatkan kecekapan dan produktiviti. Perang menentang COVID-19 masih belum berakhir dan usaha membendung virus serta impak masih berterusan sehingga vaksin ditemui dan dapat diakses secara meluas.

Nota:

Kemunculan gelombang ketiga penularan COVID-19 telah menyebabkan PKPB selama 14 hari dilaksanakan bermula 13 Oktober 2020 di Sabah, 14 Oktober 2020 di tiga negeri – Selangor, Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur dan Putrajaya dan 17 Oktober 2020 di Wilayah Persekutuan Labuan, untuk meratakan kembali lengkung jangkitan COVID-19. Pada masa percetakan, jumlah kes positif masih belum memuncak.

¹ Berdasarkan model *Computable General Equilibrium* (CGE) Dinamik bagi Ekonomi Malaysia (MyAGE), Kementerian Kewangan Malaysia

Isu dan Cabaran

Malaysia terus berdepan dengan pelbagai cabaran meskipun banyak inisiatif sedang giat dilaksanakan untuk membebaskan negara daripada perangkap pendapatan pertengahan. Isu paling utama berikutan penularan pandemik merangkumi kemerosotan drastik dalam aktiviti ekonomi khususnya subsektor berkaitan pelancongan. Pandemik ini juga telah menyebabkan masalah struktur sedia ada lebih kompleks seperti jaminan bekalan makanan yang tidak mencukupi, peluang pekerjaan yang terhad, pembangunan wilayah tidak seimbang, kurang tumpuan diberikan terhadap pembangunan mampan, kenaikan kos sara hidup dan perumahan mampu milik tidak mencukupi. Di samping itu, jurang digital antara industri dan limitasi sektor logistik terus menghalang kemajuan ekonomi.

Kesan COVID-19 terhadap Subsektor Berkaitan Pelancongan

Industri pelancongan merupakan antara penyumbang terbesar dalam sektor perkhidmatan dengan sumbangan 15.9% kepada KDNK pada 2019. Perbelanjaan pelancong domestik berjumlah RM92.6 bilion manakala pelancong antarabangsa menyumbang RM89.4 bilion pada 2019. Pelaksanaan PKP di Malaysia dan penutupan sempadan antarabangsa untuk membendung penularan pandemik telah menjejaskan pergerakan dan aktiviti rakyat terutamanya dalam subsektor berkaitan pelancongan. Menurut Persatuan Hotel Malaysia, pembatalan tempahan hotel bagi tempoh Januari 2020 sehingga 20 Mac 2020 mencecah lebih daripada 193,000 bilik yang mengakibatkan kerugian RM76 juta kepada industri. Pada masa sama, kadar penginapan hotel berkurang daripada 61.6% pada Januari 2020 kepada 25% pada Mac 2020. Industri penginapan mula beransur pulih dengan kadar penginapan mencecah 42.1% bagi tempoh 30 Ogos hingga 5 September 2020 berikutan keadaan ekonomi yang semakin pulih. Selain itu, industri penerbangan negara pula dijangka kehilangan RM13 bilion pada 2020 disebabkan penurunan aktiviti perjalanan udara secara mendadak berikutan sekatan perjalanan antarabangsa. Industri pelancongan dijangka melalui masa

hadapan yang suram selagi vaksin COVID-19 masih belum ditemui dan dapat diperoleh dengan mudah.

Jaminan Bekalan Makanan yang Tidak Mencukupi

Isu jaminan bekalan makanan tidak mencukupi masih wujud meskipun Kerajaan terus memberikan keutamaan kepada pembangunan sektor pertanian. Berdasarkan Indeks Keselamatan Makanan Global 2019, Malaysia berada pada kedudukan ke-28 iaitu lebih rendah berbanding negara yang mempunyai sumber alam semula jadi yang lebih terhad (Economist Intelligence Unit, 2019). Selain itu, Kadar Sara Diri (SSR) 2019 menunjukkan Malaysia masih belum mencapai tahap sara diri bagi beberapa makanan asas (Jabatan Perangkaan Malaysia, 2020). Sebagai contoh, pengeluaran beras Malaysia hanya dapat memenuhi 70% permintaan domestik pada 2019. Kadar SSR yang rendah bagi makanan lain termasuk ubi keledek (81.7%), kelapa (68.2%), kobis (36.2%), mangga (32.1%), cili (30.8%) dan halia (16.2%). Antara faktor yang menyumbang kepada kurangnya penawaran bagi makanan asas termasuk upah yang tidak menarik di sektor pertanian, masalah serangan penyakit dan serangga serta kurang penggunaan teknologi dan minat dalam kalangan generasi muda untuk menceburi sektor ini.

Peluang Pekerjaan yang Terhad

Pengangguran belia merupakan isu berterusan yang mencatat kadar dua angka walaupun ekonomi berada dalam guna tenaga penuh. Ketakpadanan pendidikan juga semakin ketara dalam pasaran buruh berikutan ramai individu berpendidikan tertiar bekerja dalam kategori pekerjaan separuh mahir dan berkemahiran rendah. Pada 2019, sejumlah 26.7% siswazah berada dalam kategori guna tenaga tidak penuh terutamanya disebabkan oleh pekerjaan kategori mahir yang tidak mencukupi. Malaysia juga bergantung kepada pekerja migran terutama pekerja asing berkemahiran rendah. Pada masa yang sama, walaupun ekonomi gig kini semakin menjadi pilihan, namun pekerja gig tidak disediakan jaringan keselamatan sosial yang bersesuaian.

RENCANA 1.2

Ketakpadanan dalam Pasaran Buruh

Pengenalan

Pendidikan memainkan peranan penting dalam pembangunan modal insan. Pendidikan melahirkan tenaga kerja berilmu yang mencukupi dan merupakan penentu penting bagi mencapai status negara maju berpendapatan tinggi. Menyedari kepentingan ini, peratusan perbelanjaan Kerajaan bagi pendidikan tertiar telah meningkat dengan ketara daripada 11.3% daripada jumlah perbelanjaan pendidikan pada 1971 kepada 21.3%¹ pada 2018 (Bank Dunia, 2020) untuk menyokong aspirasi tersebut. Akta Institusi Pendidikan Tinggi Swasta 1996 [Akta 555] juga telah diperkenalkan untuk menyokong usaha meningkatkan akses pendidikan tertiar. Pelaburan tersebut telah menghasilkan jutaan tenaga kerja berpengetahuan yang berpendidikan tertiar² dalam pasaran buruh.

Dari perspektif permintaan, kadar pengangguran merupakan proksi umum yang digunakan untuk mengukur kedudukan pasaran buruh. Walaupun kadar pengangguran yang rendah merupakan situasi yang ideal, namun keadaan ini tidak menjelaskan aspek lain seperti ketakpadanan atau guna tenaga tidak penuh. Secara umumnya, ketakpadanan atau guna tenaga tidak penuh³ merujuk kepada kemahiran dan pendidikan pekerja yang tidak digunakan sepenuhnya (Rajah 1.2.1.). Kejayaan Malaysia dalam mengekalkan kadar guna tenaga penuh dalam ekonomi sejak 1992 merupakan suatu pencapaian yang boleh dibanggakan. Walau bagaimanapun, terdapat persoalan sama ada pelaburan dalam pendidikan telah mencapai outcome yang diinginkan memandangkan insiden ketakpadanan atau guna tenaga tidak penuh didapati masih tinggi khususnya dalam kalangan siswazah.

RAJAH 1.2.1. Jenis Ketakpadanan Kemahiran

Sumber: Pertubuhan Buruh Antarabangsa, 2015

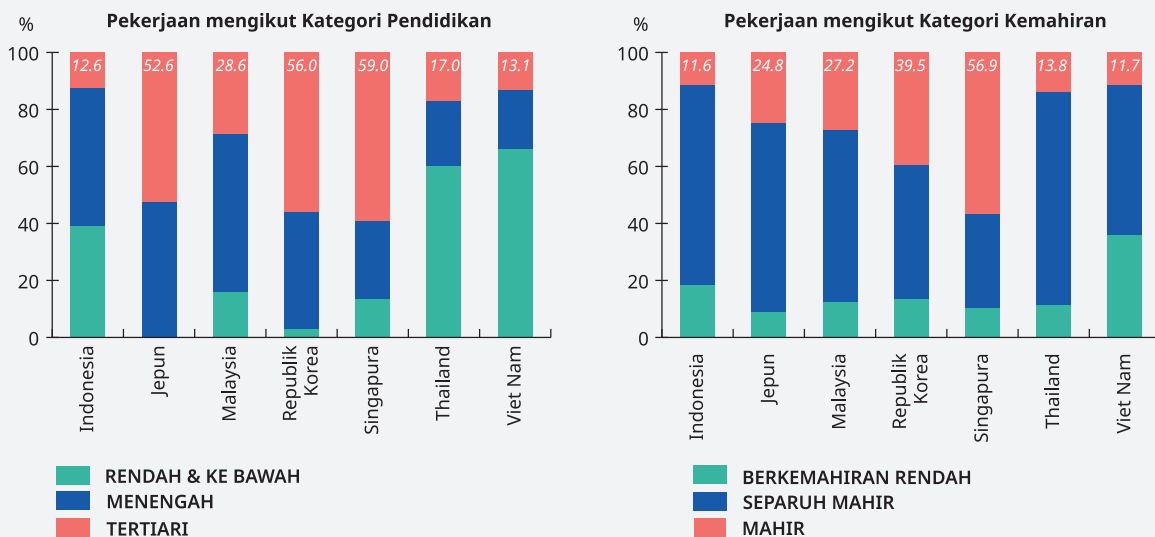
¹ Tidak termasuk perbelanjaan bagi pendidikan sektor swasta yang telah diliberalisasi pada 1996.

² Berdasarkan Pertubuhan Buruh Antarabangsa (ILO), pendidikan tertiar merujuk kepada graduan berpendidikan diploma dan ke atas.

³ ILO mendefinisikan guna tenaga tidak penuh mengikut masa sebagai pekerja yang bekerja dengan tempoh kurang dari 30 jam seminggu.

Ketidakpadanan pendidikan atau guna tenaga tidak penuh kekal sebagai masalah struktur yang berterusan sejak sekian lama di kebanyakan negara termasuk Malaysia. Situasi ini dapat dilihat melalui analisis trend pekerjaan yang menunjukkan peratusan guna tenaga berpendidikan tertiar adalah lebih besar berbanding peratusan guna tenaga dalam kategori mahir (Rajah 1.2.2.). Kewujudan ketidakpadanan berikutan kelayakan lebih tinggi dalam pasaran buruh menunjukkan pelaburan dalam pendidikan tidak memberi pulangan yang optimum kepada ekonomi kerana pekerja berpendidikan tersebut tidak dapat diserap sepenuhnya oleh pasaran buruh. Rencana ini menganalisis senario semasa ketidakpadanan dalam pasaran buruh Malaysia khususnya dalam kalangan siswazah dan belia, mencadangkan langkah yang bersesuaian untuk mengurangkan situasi tersebut serta mencadangkan prospek pekerjaan alternatif yang wujud berikutan pandemik COVID-19 yang boleh dijadikan sebagai pilihan kepada pencari kerja.

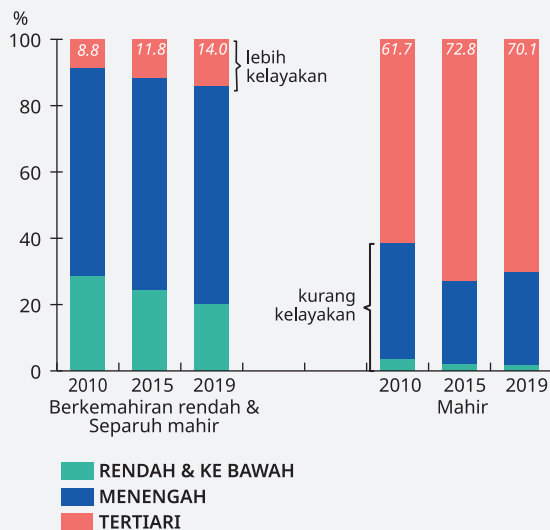
RAJAH 1.2.2. Guna Tenaga mengikut Pencapaian Pendidikan dan Kemahiran bagi Negara Terpilih, 2018

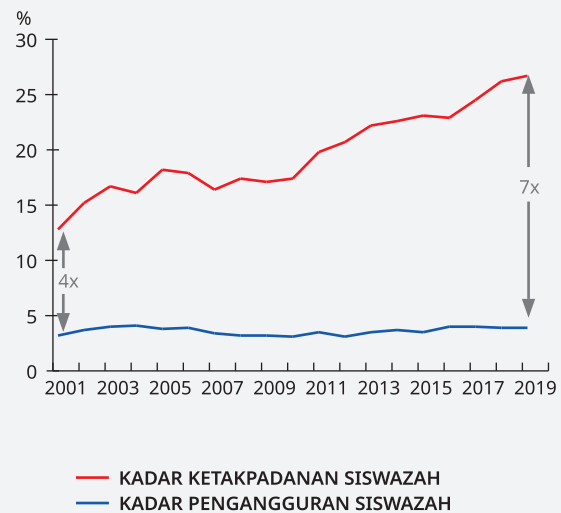
Analisis Situasi

Analisis pekerjaan di Malaysia untuk tempoh 2010 hingga 2019 menunjukkan wujudnya fenomena yang berterusan dalam kalangan tenaga kerja berpendidikan yang digaji dalam kategori pekerjaan lebih rendah (Rajah 1.2.3.). Senario ini yang juga dikenali sebagai ketidakpadanan menegak menggambarkan bahawa graduan menerima pekerjaan tersebut walaupun berkelayakan lebih tinggi.

Kesukaran tenaga kerja untuk mencari pekerjaan yang sesuai dengan kelayakan dan kemahiran adalah disebabkan oleh kekurangan kapasiti pasaran buruh. Fenomena ini telah berlarutan untuk sekian lama dan telah menyumbang kepada peningkatan pengangguran siswazah (Persekutuan Majikan Malaysia, 2019). Walaupun kadar pengangguran siswazah kekal stabil antara 3.1% hingga 4.1%, namun kadar ketidakpadanan siswazah meningkat lebih dua kali ganda antara 2001 dengan 2019 (Rajah 1.2.4.).

RAJAH 1.2.3. Guna Tenaga mengikut Pendidikan dan Kemahiran di Malaysia, 2010 – 2019

Sumber: Jabatan Perangkaan dan Kementerian Kewangan Malaysia

RAJAH 1.2.4. Ketakpadanan Siswazah berbanding Pengangguran Siswazah

Sumber: Jabatan Perangkaan dan Kementerian Kewangan Malaysia

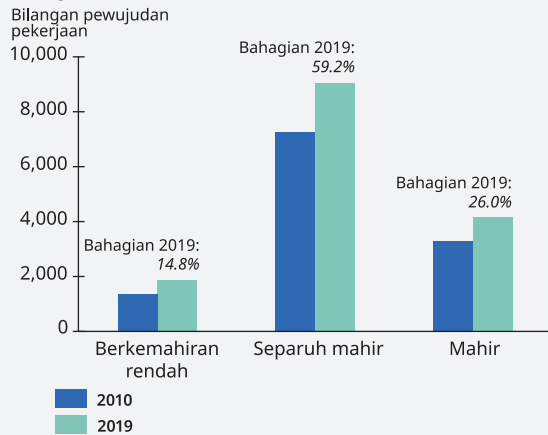
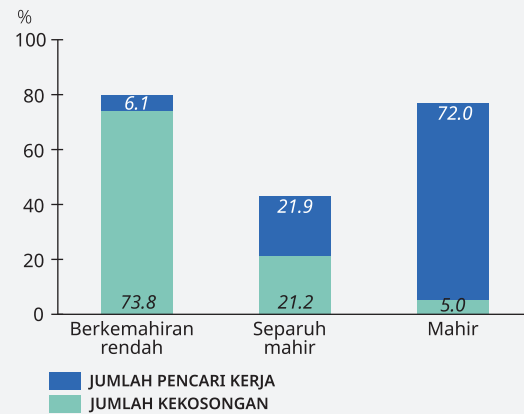
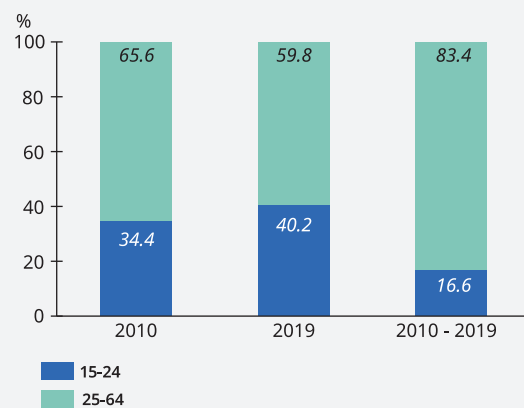
Peningkatan kadar ketidakpadanan amat membimbangkan kerana ramai graduan yang bekerja dalam kategori separuh mahir dan berkemahiran rendah. Kajian Pengesanan Graduan 2019 oleh Kementerian Pengajian Tinggi (KPT) juga menunjukkan 30.6% responden berpendidikan tertiar berada dalam kategori guna tenaga tidak penuh. Bagi aspek ketidakpadanan mendatar pula, Zakariya, Z. (2014) menyatakan bahawa 52% pekerja digaji dalam bidang yang tidak berkaitan dengan bidang pengajian.

Faktor Ketakpadanan

Faktor penyumbang utama ketidakpadanan disebabkan oleh peluang pekerjaan yang terhad dalam pasaran bagi memenuhi peningkatan penawaran buruh termasuk graduan yang baru menamatkan pengajian. Pada masa kini, memiliki ijazah universiti tidak semestinya menjamin pekerjaan. Pertambahan graduan setiap tahun menjadikan pasaran buruh sangat kompetitif terutamanya ketika ketidakpastian ekonomi. Oleh yang demikian, pencari kerja tidak mempunyai pilihan dan terpaksa bekerja sebagai guna tenaga tidak penuh.

Hampir sedekad yang lalu, terdapat lebih tiga juta pewujudan pekerjaan baharu dalam ekonomi. Walau bagaimanapun, pewujudan pekerjaan tersebut masih tertumpu dalam pekerjaan berkemahiran rendah dan separuh mahir. Hanya 26% daripada jumlah tersebut merupakan pekerjaan mahir manakala baki 74% dalam kategori berkemahiran rendah dan separuh mahir (Rajah 1.2.5.).

Pada Disember 2019, hanya 5% daripada jumlah 62,400 kekosongan di pasaran untuk tenaga kerja mahir. Sebaliknya, 72% daripada 299,600 pencari kerja merupakan siswazah iaitu lebih separuh daripadanya merupakan siswazah yang baru menamatkan pengajian dengan pengalaman kurang dari setahun (Rajah 1.2.6.). Kajian Pengesanan Graduan 2019 menunjukkan 13.7% siswazah masih menganggur dalam tempoh enam bulan selepas menamatkan pengajian khususnya bagi bidang pendidikan; sastera dan kemanusiaan; serta pertanian dan veterinar.

RAJAH 1.2.5. Pewujudan Pekerjaan mengikut Kategori Kemahiran**RAJAH 1.2.6. Kekosongan dan Pencari Kerja, 2019****RAJAH 1.2.7. Pewujudan Pekerjaan mengikut Kumpulan Umur**

Dari perspektif pewujudan pekerjaan baharu mengikut kumpulan umur, hanya 16.6% pekerjaan untuk golongan belia berumur 15 – 24 tahun (Rajah 1.2.7.). Walau bagaimanapun, 78.9%⁴ daripada jumlah pencari kerja aktif merupakan belia. Perkara ini menunjukkan kebanyakan pekerjaan baharu diwujudkan untuk golongan dewasa. Situasi ini juga menjelaskan kadar pengangguran belia yang merekodkan dua digit sepanjang tempoh dua dekad lalu. Senario tersebut seterusnya membuktikan bahawa pewujudan pekerjaan baharu dalam pasaran tidak mencukupi untuk memenuhi permintaan pencari kerja yang semakin meningkat khususnya siswazah.

Kemajuan teknologi merupakan antara punca lain ketakpadanan. Menurut Kaufman (1974), kemajuan teknologi mengakibatkan kemahiran menjadi lapuk yang menyebabkan pekerja profesional tidak mempunyai pengetahuan atau kemahiran terkini untuk mengekalkan prestasi kerja dengan efektif. Walaupun perubahan teknologi dapat meningkatkan atau mengurangkan ketakpadanan kemahiran, namun terdapat pelbagai keadaan yang menunjukkan perubahan tersebut akan memberi implikasi negatif terhadap pekerjaan (Allen & de Grip, 2012).

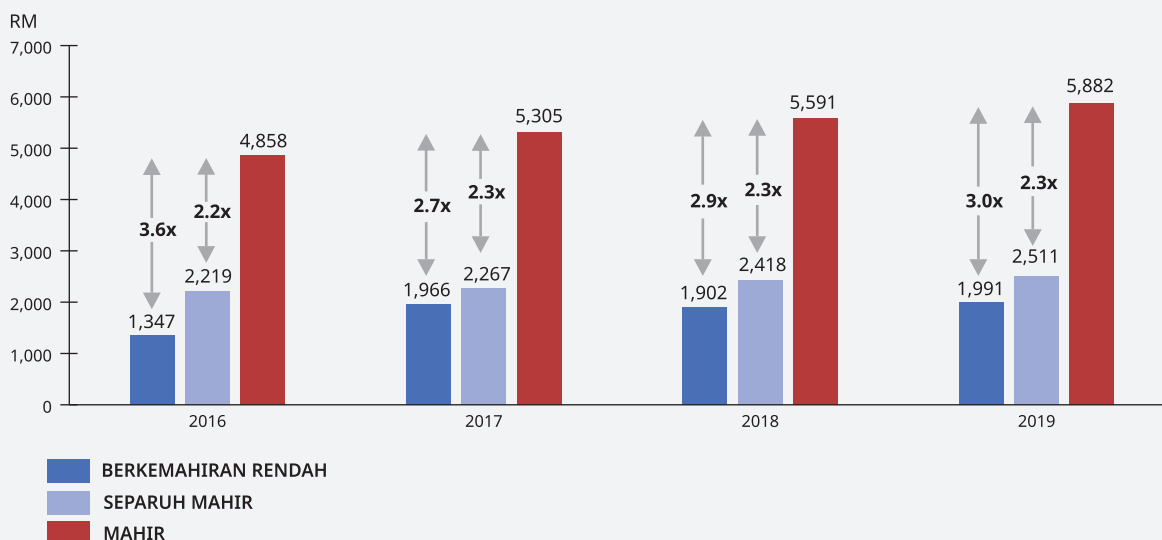
Faktor geografi juga merupakan antara punca yang mendorong ramai individu untuk menerima ketakpadanan dan pekerjaan yang berkualiti lebih rendah. Kecenderungan pekerja untuk mencari atau beralih kepada pekerjaan lain berhubung kait dengan isu lokasi dan perjalanan ulang-alik yang boleh menyumbang kepada keseimbangan antara kerja dengan kehidupan (Direnzo *et al.*, 2015; Lambert *et al.*, 2005). Di Malaysia, kaji selidik oleh Institut Penyelidikan Khazanah (2018) menunjukkan 19% daripada responden menolak tawaran kerja kerana lokasi yang tidak sesuai. Situasi ini mungkin sebahagiannya disebabkan oleh kenaikan kos sara hidup di kawasan bandar mengakibatkan siswazah yang baru menamatkan pengajian tidak berminat untuk menerima peluang pekerjaan walaupun ditawarkan gaji yang lebih tinggi.

⁴ Berdasarkan data pencari kerja aktif pada Disember 2019.

Impak Ketakpadanan

Ketakpadanan kemahiran boleh mempengaruhi kesejahteraan pekerja dalam pelbagai cara. Ketakpadanan ini menyebabkan pekerja mendapat gaji yang lebih rendah berbanding kelayakan. Menurut laporan Statistik Graduan 2019, graduan yang bekerja dalam kategori berkemahiran rendah dan separuh mahir menerima gaji 3.0 kali dan 2.3 kali lebih rendah berbanding graduan yang bekerja dalam kategori mahir (Rajah 1.2.8.). Individu mahir yang bekerja dalam kategori berkemahiran rendah bukan sahaja bergaji rendah, malah potensi individu akan dieksploitasi seterusnya menyebabkan penurunan produktiviti. Ketakpadanan buruh merupakan antara faktor yang menyumbang kepada wujudnya perbezaan dalam produktiviti buruh antara negara.

RAJAH 1.2.8. Purata Gaji Bulanan bagi Graduan mengikut Kategori Kemahiran, 2016 – 2019

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Kajian menunjukkan ketakpadanan kemahiran yang tinggi berkait rapat dengan produktiviti buruh yang rendah berikutan peruntukan sumber yang kurang efisien. Ketakpadanan kemahiran juga mempunyai hubung kait dengan kepuasan kerja yang rendah berikutan penerimaan gaji yang tidak setara, penggunaan kemahiran yang tidak optimum dan kebimbangan hilang pekerjaan. Kajian oleh Ogbonnaya *et al.* (2017) menyatakan pekerja yang mempunyai lebih kelayakan cenderung merasakan diberi beban tugas yang lebih banyak berikutan tahap pendidikan yang lebih tinggi namun menerima gaji yang rendah. Situasi ini mengurangkan tahap kepuasan kerja.

Cadangan

Bagi memanfaatkan sepenuhnya potensi modal insan, ketakpadanan kemahiran yang berterusan dalam pasaran buruh perlu ditangani. Semua pihak berkepentingan termasuk industri, institusi pengajian dan agensi Kerajaan perlu bekerjasama lebih erat bagi menangani isu tersebut dari aspek penawaran dan permintaan. Kapasiti pasaran buruh untuk menyediakan peluang pekerjaan yang mencukupi adalah terhad kecuali dan sehingga struktur pengeluaran industri menjalani transformasi yang pesat kepada rantaian nilai pengeluaran berteknologi tinggi seperti yang digariskan dalam pelan induk perindustrian. Justeru, bekerja sendiri boleh menjadi pilihan terbaik bagi pencari kerja. Inisiatif perlu ditumpukan kepada melahirkan lebih ramai pencipta pekerjaan melalui peluang keusahawanan. Memandangkan usahawan kebiasaannya menghadapi kesukaran dalam mendapatkan pembiayaan, institusi kewangan dan agensi berkaitan digalakkan untuk

memberi kelonggaran pembiayaan kepada usahawan untuk mendapatkan pinjaman mudah atau geran padanan dan program sokongan perniagaan yang lain.

Isu berkaitan peluang pekerjaan mendapat lebih perhatian semasa wabak COVID-19 apabila pemberhentian pekerja melonjak secara mendadak pada separuh pertama 2020 berbanding tempoh yang sama tahun lalu. Walaupun sebahagian besar aktiviti ekonomi tidak dibenarkan beroperasi semasa Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) di samping ramai pekerja diberhentikan, namun beberapa industri mendapat manfaat daripada PKP tersebut terutamanya perkhidmatan runcit dalam talian dan penghantaran. Terdapat peningkatan jumlah kedai dan restoran yang beralih kepada platform digital bagi memenuhi keperluan pengguna yang tidak dapat meninggalkan kediaman kerana pematuan PKP. Di samping itu, penggajian pekerja penghantaran makanan dan pemandu *ride-hailing* juga meningkat untuk memenuhi permintaan perkhidmatan penghantaran yang tinggi sepanjang tempoh PKP. Justeru, teknologi memainkan peranan penting sebagai pemboleh daya bagi meningkatkan akses pasaran dalam talian.

Pandemik COVID-19 juga membawa perubahan kepada landskap pekerjaan daripada pekerjaan tradisional secara sepenuh masa kepada pekerjaan jangka pendek dan lebih fleksibel. Pekerjaan gig menjadi sangat penting kepada ekonomi dan pekerja gig berkemungkinan mempunyai prospek pendapatan yang lebih baik. Kaji selidik mengenai pekerja *ride-hailing* menunjukkan 54% responden menyatakan pekerjaan gig merupakan sumber pendapatan utama (The Centre, 2019). Penemuan kajian tersebut menunjukkan bahawa platform dalam talian perlu diperkukuh bagi membantu pekerja gig dan usahawan dalam talian.

Namun demikian, terdapat sebab kukuh untuk mewujudkan jaringan keselamatan sosial yang lebih komprehensif terutamanya berikutan pertambahan jumlah pekerja gig. Tidak seperti pekerja bergaji, ramai dalam kalangan bekerja sendiri termasuk pekerja gig tidak mempunyai akses kepada perlindungan keselamatan sosial seperti faedah insurans dan pencen serta tidak dilindungi oleh perundangan buruh. Memandangkan terdapat potensi peralihan dalam cara bekerja daripada amalan pekerjaan yang standard kepada aktiviti berkaitan pendigitalan perniagaan, maka golongan pekerja ini perlu disediakan jaringan keselamatan yang berstruktur dan mencukupi. Sebagai langkah segera, semua golongan yang bekerja sendiri termasuk pekerja gig perlu diwajibkan mencarum dalam perlindungan keselamatan sosial di bawah Akta Keselamatan Sosial Pekerjaan Sendiri 2017 [Akta 789]. Langkah ini akan membolehkan pekerja menerima bantuan khususnya semasa kemerosotan ekonomi yang tidak dijangka.

Dari perspektif penawaran buruh, institusi pendidikan dan latihan perlu menjalinkan kerjasama yang lebih erat dengan industri dalam menentukan jenis kemahiran yang bersesuaian dengan pekerjaan yang diperlukan oleh syarikat pada masa akan datang. Majikan perlu melaksanakan penilaian dalaman untuk membangunkan program latihan semula dan peningkatan kemahiran yang bersesuaian bagi pekerja untuk mengurangkan isu ketakpadanan. Inisiatif ini akan menyumbang kepada peningkatan gaji pekerja seterusnya menangani isu ketakpadanan dan gaji yang rendah.

Kesimpulan

Sejak sekian lama, ketakpadanan atau guna tenaga tidak penuh terus berlanjutan dalam pasaran buruh Malaysia meskipun terdapat strategi untuk menyeimbangkan antara penawaran dengan permintaan buruh. Pewujudan pekerjaan yang terhad terutamanya bagi pekerjaan mahir merupakan faktor utama kepada fenomena tersebut. Ketakpadanan yang berpanjangan menunjukkan bahawa potensi tenaga kerja berpendidikan tidak dimanfaatkan sepenuhnya dalam pertumbuhan ekonomi yang seterusnya mengehadkan potensi ekonomi negara. Peluang untuk bekerja sendiri atau pekerjaan gig perlu dipromosikan sebagai kerjaya pilihan dalam kalangan pencari kerja selaras dengan peningkatan kepentingan ekonomi gig. Justeru, peraturan serta jaringan keselamatan sosial yang berstruktur dan komprehensif perlu disediakan demi melindungi kesejahteraan pekerja khususnya semasa kemerosotan ekonomi.

Pembangunan Wilayah Tidak Seimbang

Ketika Malaysia sedang menuju ke arah negara maju berpendapatan tinggi, masalah ketidakseimbangan pembangunan wilayah masih wujud. Menurut Jabatan Perangkaan Malaysia (2020), purata KDNK per kapita untuk Malaysia pada 2019 sebanyak RM46,450. Walaupun negeri yang lebih maju terus mencatat nilai lebih tinggi daripada purata pendapatan per kapita, jurang pendapatan antara negeri masih berterusan. Sebagai contoh, pendapatan per kapita Sabah ialah 45.5% di bawah tahap purata nasional manakala Kedah 51.8% dan Kelantan 69.2%.

Pada 2019, Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur mencatatkan kadar kemiskinan terendah iaitu 0.2% daripada isi rumah diikuti Wilayah Persekutuan Putrajaya (0.4%). Sebaliknya, Sabah dan Kelantan mencatatkan kadar kemiskinan yang tinggi iaitu 19.5% dan 12.4%. Situasi ini menggambarkan perbezaan dalam pembangunan ekonomi antara negeri di Malaysia.

Kurang Penjajaran antara Kelestarian Alam Sekitar dan Pembangunan Mampan

Agenda pembangunan mampan perlu diselarikan dengan usaha memastikan kelestarian alam sekitar. Amalan penggunaan dan pengeluaran yang tidak mampan serta kurangnya tanggungjawab bersama dalam kalangan pemegang taruh terus memberi kesan kepada kesejahteraan rakyat. Sebagai contoh, gangguan bekalan air di Lembah Klang akibat pencemaran sungai di Selangor bukan sahaja memberi impak sosial tetapi juga ekonomi kepada isi rumah dan perniagaan. Pelaksanaan PKP dalam membendung penularan pandemik COVID-19 secara tidak langsung telah menyumbang kepada kualiti air dan udara yang lebih baik. Meskipun begitu, keadaan ini hanya bersifat sementara dan akan kembali semula kepada situasi asal apabila kegiatan ekonomi pulih. Walau bagaimanapun, keadaan ini boleh dikekalkan

sekiranya semua pihak sedar dan mengambil tanggungjawab dalam memastikan kelestarian alam sekitar selain tindakan penguatkuasaan yang menyeluruh.

Di peringkat antarabangsa, Malaysia telah mengguna pakai Agenda Pembangunan Mampan 2030 yang menggariskan 17 Matlamat Pembangunan Mampan (SDG). Malaysia perlu menyediakan mekanisme komprehensif untuk mengukur dan memantau perkembangan dan kemajuan SDG bagi memastikan ia merangkumi keseluruhan dimensi pembiayaan dalam mencapai SDG. Sebagai contoh, peruntukan pembangunan dikategorikan mengikut kementerian dan agensi yang lebih tertumpu kepada projek dan program. Oleh itu, terdapat keperluan untuk mengagih semula peruntukan mengikut SDG untuk mencapai semua indikator, sasaran dan matlamat nasional.

Peningkatan Kos Sara Hidup

Pencapaian status negara maju, berpendapatan tinggi dan inklusif perlu seiring dengan kuasa beli yang lebih tinggi. Namun begitu, peningkatan kos sara hidup terus menjadi kebimbangan rakyat khususnya dalam kalangan golongan berpendapatan rendah. Indeks Harga Pengguna meningkat 1.8% sementara pendapatan median isi rumah meningkat sebanyak 3.9% pada tempoh 2016 hingga 2019. Bank Dunia (2019) melaporkan walaupun peningkatan median pendapatan mengatasi inflasi, kadar pertumbuhan pendapatan bagi rakyat Malaysia yang berpendapatan rendah meningkat secara perlahan antara 2014 dengan 2016. Laporan tersebut juga menekankan perbezaan kuasa beli isi rumah di kawasan yang berlainan di negara ini. Perancangan kewangan yang lemah, paras hutang isi rumah yang tinggi dan perumahan yang tidak mampu milik merupakan antara faktor utama yang mempengaruhi kos sara hidup. Selain itu, nisbah purata pendapatan antara kumpulan isi rumah berpendapatan 20% tertinggi (T20) dengan kumpulan isi rumah berpendapatan 40% terendah (B40) semakin melebar daripada RM8,679 pada 2009 kepada RM15,354 pada 2019. Situasi ini menunjukkan jurang yang lebih besar antara dua kumpulan tersebut.

SISIPAN 1.1

Memetakan Matlamat Pembangunan Mampan PBB dalam Belanjawan Negara

Pengenalan

Pada 2015, semua anggota Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB) telah menerima pakai Agenda PBB 2030 bagi Pembangunan Mampan (Agenda 2030) yang menetapkan 17 Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) untuk dicapai menjelang 2030. Matlamat SDG antara lain bertujuan untuk membasmi semua bentuk kemiskinan, memerangi ketaksamaan, mewujudkan keamanan, menangani masalah alam sekitar yang mendesak dan memastikan tiada sesiapa pun yang terpinggir. Kejayaan inisiatif global ini memerlukan usaha bersepadu daripada semua negara anggota dalam memastikan rancangan, program dan projek berkaitan di peringkat nasional dapat digerakkan ke arah mencapai matlamat tersebut dalam jangka masa yang ditetapkan.

Pembangunan mampan dan inklusif telah menjadi sebahagian daripada agenda pembangunan Malaysia sejak 1970-an. Kerajaan sentiasa memberi penekanan terhadap pertumbuhan ekonomi. Pada masa yang sama, pelbagai inisiatif telah dilaksanakan bagi membasmi kemiskinan, meningkatkan kesejahteraan rakyat, menyediakan akses kesihatan dan pendidikan universal serta melindungi alam sekitar. Rancangan Malaysia Kesebelas, 2016 – 2020 (RMKe-11) telah meneruskan sasaran untuk mencapai pembangunan mampan berdasarkan tiga matlamat utama iaitu mencapai status ekonomi berpendapatan tinggi, mempromosi keterangkuman dan memastikan kemampan. Sejajar dengan Agenda 2030, semua SDG telah diselaraskan dengan inisiatif dalam RMKe-11 untuk memastikan penjajaran antara objektif nasional dengan SDG serta peruntukan sumber mencukupi dan pemantauan yang bersesuaian. Memandangkan pelaksanaan pelbagai program dan projek akan disokong oleh peruntukan tahunan, rencana ini mengetengahkan usaha yang dilakukan Malaysia untuk memetakan SDG dalam belanjawan tahunan (Rajah 1.1.1.).

RAJAH 1.1.1. Matlamat Pembangunan Mampan¹

¹Sumber: Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu, 2015

Terjemahan oleh Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri

Proses Belanjawan Negara

Agenda Tindakan Addis Ababa PBB 2015 (Agenda Tindakan) menyediakan rangka kerja global untuk membiayai pembangunan mampan bagi menyokong pelaksanaan Agenda 2030 termasuk SDG. Agenda Tindakan menyelaraskan semua aliran sumber domestik dan antarabangsa, dasar dan perjanjian antarabangsa dengan keutamaan ekonomi, sosial dan alam sekitar. Bidang tindakan khusus Agenda Tindakan merangkumi:

- Sumber awam domestik;
- Perniagaan dan kewangan swasta domestik dan antarabangsa;
- Kerjasama pembangunan antarabangsa;
- Perdagangan antarabangsa sebagai enjin pembangunan;
- Hutang dan kemampuan hutang;
- Menangani masalah sistemik; dan
- Sains, teknologi, inovasi dan peningkatan keupayaan.

Memandangkan SDG telah disesuaikan sepenuhnya dengan inisiatif dan sasaran yang ditetapkan di bawah RMKe-11, perbelanjaan pembangunan (DE) telah diperuntukkan mengikut keperluan untuk menyokong objektif nasional dan SDG. Walau bagaimanapun, mekanisme untuk memantau status penyaluran peruntukan belanjawan tahunan secara komprehensif dan konsisten untuk menyokong SDG masih belum dibangunkan. Belanjawan 2021 akan menjadi asas untuk menyelaraskan belanjawan tahunan dengan SDG yang dimulakan dengan peruntukan DE.

Pada peringkat Persekutuan, penggubalan belanjawan tahunan akan melalui beberapa proses libat urus dengan Kementerian dan agensi pusat seperti Unit Perancang Ekonomi. Proses ini termasuk pengedaran panduan bagi penyediaan anggaran belanjawan untuk tahun berikutnya kepada semua Kementerian dan agensi, penerimaan cadangan daripada semua Kementerian dan agensi oleh Kementerian Kewangan dan semakan belanjawan oleh pegawai pemeriksa belanjawan. Proses berikutnya melibatkan persetujuan Jemaah Menteri sebelum sesi pembentangan dan perbahasan di Parlimen. Setelah diluluskan oleh Parlimen dan mendapat perkenan Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong, Waran Am akan dikeluarkan untuk membenarkan peruntukan yang telah ditetapkan dalam belanjawan dapat dibelanjakan melalui pelaksanaan pelbagai program dan projek.

Memetakan SDG kepada Projek dan Program dalam Belanjawan Tahunan

Terdapat pelbagai kaedah yang boleh digunakan oleh sesebuah negara untuk mengadaptasi SDG dalam proses belanjawan. Menurut Hege & Brimont (2018), terdapat empat pendekatan untuk mencapai tujuan ini iaitu menambah baik naratif cadangan belanjawan; memetakan dan memantau sumbangan belanjawan kepada SDG; menggunakan SDG sebagai alat pengurusan dalam rundingan; serta menambah baik penilaian terhadap pencapaian belanjawan. Rencana ini memberi fokus kepada pemetaan belanjawan tahunan Malaysia dari perspektif SDG sebagai usaha awal untuk menambah baik penjarangan antara belanjawan tahunan dengan pembiayaan SDG dalam rangka kerja pembangunan.

Analisis rencana ini hanya memberi fokus kepada proses pemetaan *ex post* perbelanjaan sebenar untuk projek pembangunan bagi dua Kementerian iaitu Kementerian Tenaga dan Sumber Asli (KeTSA) dan Kementerian Alam Sekitar dan Air (KASA) untuk tahun belanjawan 2019¹ dibandingkan dengan Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air (KeTTHA) dan Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar (NRE) untuk tahun belanjawan 2015². Dari segi metodologi, setiap projek telah dipadankan dengan SDG yang berkaitan. Sebagai contoh, projek menaik taraf Empangan Congok di Mersing pada 2019 bertujuan untuk menyelesaikan masalah bekalan air di kawasan tersebut. Oleh itu, DE tersebut diklasifikasikan sebagai menyokong matlamat SDG6 iaitu Air Bersih dan Sanitasi. Walau bagaimanapun, cabaran utama yang dihadapi dalam pemetaan sekiranya sesuatu projek dapat menyokong pencapaian lebih daripada satu matlamat SDG. Sebagai contoh, projek pengurusan dan pemuliharaan hutan simpan dapat menyumbang ke arah mencapai dua matlamat SDG iaitu SDG13 mengenai Tindakan Iklim dan SDG15 mengenai Hidupan di Daratan.

¹ Tahun 2019 dipilih untuk menggambarkan tahun terakhir perbelanjaan sebenar.

² Tahun 2015 dipilih sebagai tahun rujukan asas ketika Agenda 2030 pertama kali ditandatangani oleh semua negara. Portfolio untuk KeTTHA dan NRE diserahkan semula kepada KASA dan KeTSA.

Terdapat 361 projek bernilai RM3.2 bilion pada 2019 di bawah tanggungjawab dua kementerian tersebut berbanding dengan 272 projek bernilai RM2.9 bilion pada 2015. Peruntukan DE untuk dua kementerian tersebut yang bertanggungjawab terhadap portfolio kemampanan dijangka menyokong SDG yang mempunyai kaitan secara langsung dengan tenaga lestari, utiliti, alam sekitar dan sumber alam semula jadi. Oleh itu, tidak menghairankan bahawa hampir 90% DE kementerian tersebut menyokong SDG 6, 7, 11 dan 13 untuk dua tahun tersebut. Walau bagaimanapun, perbelanjaan untuk empat SDG lain yang juga berada di bawah pemantauan langsung kementerian tersebut lebih rendah berbanding dengan SDG 6, 7, 11 dan 13. Empat SDG tersebut adalah SDG12 untuk Penggunaan dan Pengeluaran Secara Bertanggungjawab, SDG14 untuk Hidupan Dalam Air, SDG15 untuk Hidupan di Daratan dan SDG17 mengenai Kerjasama Demi Matlamat. Penemuan analisis ini menunjukkan bahawa DE kementerian tersebut juga diperuntukkan kepada SDG lain yang tidak mempunyai kaitan secara langsung dengan kelestarian walaupun dalam magnitud yang lebih kecil. Penemuan ini juga membuktikan bahawa SDG saling berkait antara satu sama lain dan tidak boleh dilaksanakan secara *silo*. Sehubungan itu, masih terdapat ruang penambahbaikan bagi memetakan pelaksanaan SDG meliputi semua kementerian dan sektor swasta (Jadual 1.1.1. dan Rajah 1.1.2.).

JADUAL 1.1.1. Perbelanjaan Pembangunan bagi KeTTHA dan NRE pada 2015 serta KASA dan KeTSA pada 2019 mengikut SDG

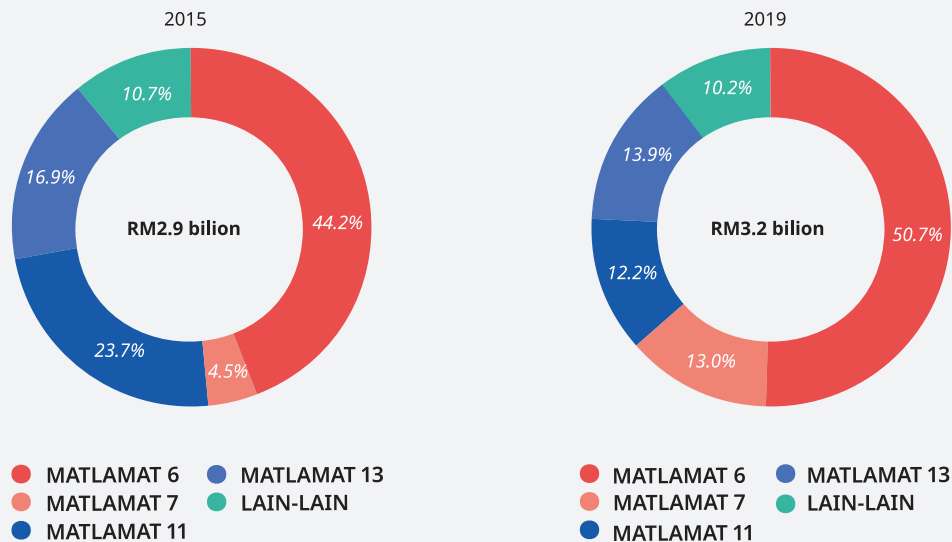
MATLAMAT PEMBANGUNAN MAMPAN		2015		2019	
		RM JUTA	% KESELURUHAN	RM JUTA	% KESELURUHAN
Matlamat 1	Tiada kemiskinan	0.00	0.00	0.00	0.00
Matlamat 2	Kebuluran Sifar	0.00	0.00	0.00	0.00
Matlamat 3	Kesihatan dan Kesejahteraan yang Baik	2.03	0.10	0.03	0.00
Matlamat 4	Pendidikan Berkualiti	0.25	0.00	2.86	0.10
Matlamat 5	Kesaksamaan Gender	0.00	0.00	0.00	0.00
Matlamat 6	Air Bersih dan Sanitasi	1,303.45	44.20	1,608.68	50.70
Matlamat 7	Tenaga Mampu Bayar dan Bersih	132.20	4.50	411.16	13.00
Matlamat 8	Kerja Wajar dan Pertumbuhan Ekonomi	0.38	0.00	2.30	0.10
Matlamat 9	Industri, Inovasi dan Infrastruktur	51.86	1.80	39.89	1.30
Matlamat 10	Pengurangan Ketidaksamarataan	0.00	0.00	0.00	0.00
Matlamat 11	Bandar dan Komuniti Mampian	697.32	23.70	385.50	12.20
Matlamat 12	Penggunaan dan Pengeluaran Bertanggungjawab	29.04	1.00	117.42	3.70
Matlamat 13	Tindakan Iklim	496.55	16.90	441.45	13.90
Matlamat 14	Hidupan Dalam Air	35.08	1.20	7.12	0.20
Matlamat 15	Hidupan di Daratan	52.20	1.80	87.75	2.80
Matlamat 16	Keamanan, Keadilan dan Keutuhan Institusi	12.65	0.40	31.32	1.00
Matlamat 17	Kerjasama Demi Matlamat	133.09	4.50	35.66	1.10
Jumlah		2,946.08	100.00	3,171.13	100.00

Nota: 1 DE untuk projek yang boleh menyumbang kepada lebih daripada satu SDG dibahagi sama rata *ex post* dengan bilangan SDG yang terlibat

2 Jumlah angka mungkin berbeza disebabkan pembundaran

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

RAJAH 1.1.2. Perbelanjaan Pembangunan bagi KeTTHA dan NRE pada 2015 serta KASA dan KeTSA pada 2019 mengikut SDG

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

Melangkah Ke Hadapan

Usaha pemetaan *ex post* DE mengikut SDG dalam belanjawan tahunan bagi dua kementerian tersebut merupakan langkah permulaan. Langkah seterusnya merupakan usaha memperluas proses yang sama di semua kementerian dengan matlamat akhir untuk mengenal pasti jurang pelaksanaan SDG. Maklumat tersebut seterusnya boleh menjadi panduan berguna untuk merapatkan jurang daripada pelbagai sumber pembiayaan. Metodologi untuk membuat pemetaan *ex post* bagi memadankan program atau projek yang menyokong SDG yang berkaitan perlu diperhalusi. Selain itu, pemetaan semula DE mengikut keperluan pelbagai SDG perlu ditambah baik oleh agensi pusat dan kementerian terutamanya bagi program atau projek yang mungkin menyokong lebih daripada satu matlamat SDG. Bagi tujuan pemantauan yang berkesan, sistem pemantauan projek awam perlu diperkukuh untuk membolehkan kod penandaan *ex ante* SDG bagi semua program atau projek. Oleh itu, pada permulaan proses belanjawan, setiap cadangan program atau projek perlu mempunyai tag SDG bagi memudahkan pelaksanaan klasifikasi *ex post* selanjutnya. Di samping itu, terdapat keperluan untuk meningkatkan kesedaran tentang proses belanjawan yang sejajar dengan SDG serta memperkukuh pembangunan kapasiti pegawai awam supaya mengambil kira SDG dalam pertimbangan belanjawan kementerian.

Kesimpulan

Usaha menerapkan elemen SDG dalam proses perancangan pembangunan menjadi lebih mudah memandangkan Malaysia telahpun mengambil kira elemen mampan dan inklusif dalam pembangunan negara sejak 1970-an. Namun, usaha berterusan perlu dilaksanakan termasuk mewujudkan rangka kerja pembiayaan yang komprehensif merangkumi pelbagai bentuk pembiayaan dan memenuhi keperluan pihak berkepentingan dalam memastikan agihan sumber yang adil dan saksama, mengelakkan pertindihan serta menangani jurang dalam mencapai matlamat SDG. Walaupun rancangan pembangunan lima tahun Malaysia telahpun diselaraskan dengan SDG, namun usaha bagi memastikan belanjawan tahunan turut diselaraskan dengan SDG masih dalam pelaksanaan. Tambahan pula, pihak berkepentingan lain terutamanya sektor swasta dan pertubuhan bukan kerajaan juga mempunyai peranan sebagai penyumbang dalam pelbagai inisiatif berkaitan SDG. Justeru, usaha sedang diambil untuk mewujudkan mekanisme yang bersesuaian demi memudah cara pelbagai bentuk pembiayaan.

Perumahan Mampu Milik yang Tidak Mencukupi

Berdasarkan sebarang standard, pemilikan rumah di Malaysia boleh dianggap tinggi iaitu 76.9% daripada jumlah isi rumah pada 2019. Walau bagaimanapun, isu perumahan mampu milik tetap menjadi tumpuan meskipun pelbagai program perumahan mampu milik dengan kemudahan pembiayaan serta program sewaan dan sewa untuk beli telah dilaksanakan. Menurut Institut Penyelidikan Khazanah (2019), gandaan median¹ kemampuan untuk Malaysia meningkat daripada 4.1 kepada 5.0 pada 2002 hingga 2016. Menurut Bank Dunia (2019), gandaan median melebihi 3.0

dianggap tidak mampu milik. Trend gandaan median kemampuan ini menunjukkan bahawa harga rumah di Malaysia secara amnya di luar kemampuan isi rumah disebabkan oleh harga rumah meningkat lebih cepat daripada pertumbuhan pendapatan. Harga median rumah dari 2012 hingga 2014 meningkat pada kadar pertumbuhan tahunan dikompaun 23.5% manakala pendapatan median isi rumah meningkat lebih perlahan iaitu 11.7% (Institut Penyelidikan Khazanah, 2019). Harga rumah meningkat dengan kadar sederhana sejak 2014 berikutan langkah yang diambil oleh Kerajaan. Walau bagaimanapun, pembelian rumah pada harga yang mampu milik masih menjadi isu kepada majoriti rakyat.

RENCANA 1.3

Menilai Kemampuan Pembelian Perumahan di Malaysia

Pengenalan

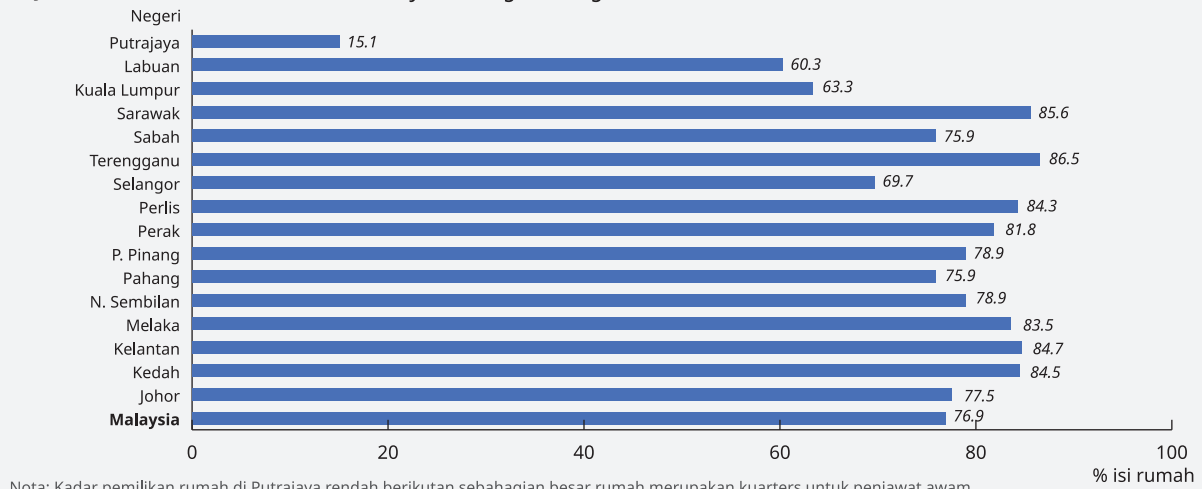
Pemilikan rumah terus menjadi perhatian kebanyakan rakyat terutamanya bagi golongan isi rumah berpendapatan 40% terendah (B40) dan 40% pertengahan (M40). Kerajaan telah melaksanakan pelbagai usaha untuk memastikan peningkatan pemilikan rumah kepada rakyat terutamanya bagi golongan berpendapatan rendah melalui pelbagai program perumahan mampu milik. Perumahan mampu milik merupakan penyediaan kediaman yang mencukupi dan memenuhi keperluan rakyat dari segi kualiti, lokasi dan harga berpatutan dengan pembeli rumah masih mempunyai lebih pendapatan untuk membeli keperluan asas lain (UN-Habitat, 2011). Rencana ini menganalisis mengenai perumahan mampu milik di Malaysia berdasarkan Laporan Survei Pendapatan Isi Rumah dan Kemudahan Asas 2019 (HIS & BA).

Pemilikan Rumah serta Trend Pendapatan Isi Rumah dan Harga Rumah di Malaysia

Berdasarkan laporan HIS & BA, pemilikan rumah meningkat secara marginal antara 2016 dengan 2019. Sebanyak 76.9% isi rumah memiliki kediaman pada 2019 berbanding 76.3% pada 2016. Pada kadar ini, pemilikan rumah di Malaysia boleh dianggap tinggi berdasarkan sebarang standard terutamanya apabila Malaysia tidak mempunyai matlamat dasar pemilikan rumah universal (Rajah 1.3.1.). Pencapaian Malaysia amat memberangsangkan jika dibandingkan dengan negara maju lain seperti Kanada dengan kadar 66.3%, AS (65.3%), UK (65.2%) dan Korea Selatan (56.8%).

Walaupun begitu, terdapat beberapa perbezaan pemilikan rumah antara negeri di Malaysia. Negeri dengan pemilikan rumah yang tinggi melebihi 84% merangkumi Terengganu, Sarawak, Kelantan, Kedah dan Perlis. Walau bagaimanapun, kadar pemilikan rumah lebih rendah daripada 76% di Labuan, Kuala Lumpur, Selangor, Sabah dan Pahang.

¹ Gandaan median yang dikenali sebagai nisbah harga rumah-ke-pendapatan merupakan nisbah median harga rumah dengan pendapatan median isi rumah tahunan (kasar).

RAJAH 1.3.1. Pemilikan Rumah di Malaysia mengikut Negeri, 2019

Trend harga rumah dan pendapatan isi rumah membuktikan harga rumah naik lebih perlahan dengan kadar purata 3.4% berbanding pendapatan isi rumah 5.2% dalam tempoh 2001 – 2009 (Rajah 1.3.2.). Walau bagaimanapun, harga rumah meningkat dua digit sebanyak 11.8% berbanding pendapatan isi rumah 9.9% dalam tempoh 2011 – 2013. Kenaikan drastik harga rumah dalam tempoh ini telah menyebabkan banyak jenis rumah tidak mampu dimiliki oleh kebanyakan segmen masyarakat. Bagi menangani peningkatan drastik ini, Kerajaan melaksanakan beberapa langkah bagi menguruskan permintaan dan penawaran rumah. Kesan pelaksanaan langkah ini seterusnya dapat dilihat melalui kenaikan harga rumah yang lebih perlahan dengan kadar 6% untuk tempoh 2014 – 2019 iaitu lebih rendah daripada kenaikan purata pendapatan isi rumah 6.3%.

RAJAH 1.3.2. Trend Harga Rumah dan Pendapatan Isi Rumah, 2000 – 2019

Sumber: Jabatan Perangkaan dan Pusat Maklumat Harta Tanah Negara, Jabatan Penilaian Perkhidmatan Harta Tanah Malaysia

Pengukuran Kemampuan

Dalam menilai kemampuan pembelian rumah, pembuat dasar dan penyelidik bergantung terutamanya kepada langkah jangka masa pendek seperti nisbah gandaan median¹ yang membandingkan harga rumah dengan pendapatan semasa. Rencana ini menggunakan model yang sama. Berdasarkan definisi oleh Bank Dunia, kediaman dianggap mampu milik jika skor nisbah gandaan median mencatat 3.0 atau kurang (Jadual 1.3.1.). Rumah dianggap sederhana tidak mampu milik jika nilai skor 3.1 hingga 4.0, sangat tidak mampu milik (4.1 hingga 5.0) dan benar-benar tidak mampu milik (5.1 dan ke atas).

JADUAL 1.3.1. Skor Gandaan Median bagi Kemampuan Perumahan

SKOR ²	KETERANGAN
3.0 atau kurang	Mampu milik
3.1 – 4.0	Sederhana tidak mampu milik
4.1 – 5.0	Sangat tidak mampu milik
5.1 dan ke atas	Benar-benar tidak mampu milik

Sumber: Global Platform for Sustainable Cities (2019), Bank Dunia

Kemampuan pemilikan rumah secara amnya bertambah baik di Malaysia dalam beberapa tahun kebelakangan ini. Keseluruhan harga rumah median telah berkurang sebanyak 1% setiap tahun secara purata daripada RM298,000 pada 2016 kepada RM289,646 pada 2019 (Jadual 1.3.2.). Dalam tempoh yang sama, pendapatan isi rumah penengah tahunan meningkat sebanyak 4% daripada RM62,736 pada 2016 kepada RM70,476 pada 2019. Oleh itu, skor gandaan median berkurang kepada 4.1 pada 2019 berbanding 4.8 pada 2016. Walaupun berlaku penurunan, namun skor pada 2019 menunjukkan bahawa rumah sangat tidak mampu milik secara umumnya. Namun, skor gandaan median juga mungkin berbeza mengikut kumpulan pendapatan, jenis harta tanah dan negeri.

Kemampuan Pemilikan Rumah mengikut Negeri

Penemuan analisis menunjukkan bahawa kemampuan pemilikan rumah secara amnya bertambah baik pada 2016 hingga 2019 termasuk pada peringkat negeri. Pada 2016, harga rumah di lima negeri (Putrajaya, Sabah, Kelantan, Pulau Pinang dan Pahang) dianggap benar-benar tidak mampu milik. Menjelang 2019, harga rumah di dua negeri (Sabah dan Sarawak) kekal benar-benar tidak mampu milik. Harga rumah di sembilan negeri juga dianggap sangat tidak mampu milik pada 2016 tetapi harga rumah di empat negeri sahaja berada dalam kategori yang sama pada 2019. Rumah di lapan negeri dianggap sederhana tidak mampu milik pada 2019 berbanding hanya dua negeri pada 2016. Walaupun tiada negeri dikategorikan sebagai mempunyai perumahan mampu milik berdasarkan skor gandaan median pada 2016, namun rumah di dua negeri (Melaka dan Putrajaya) dianggap mampu milik pada 2019.

¹ Statistik median menjadi pilihan berbanding statistik purata kerana pemboleh ubah pendapatan isi rumah dan harga rumah biasanya condong ke kanan (pencongan positif) yang menunjukkan purata biasanya melebihi median iaitu tidak mewakili populasi.

² Skor Gandaan Median = Harga rumah median / Pendapatan tahunan isi rumah median.

JADUAL 1.3.2. Skor Gandaan Median Perumahan mengikut Negeri, 2016 dan 2019

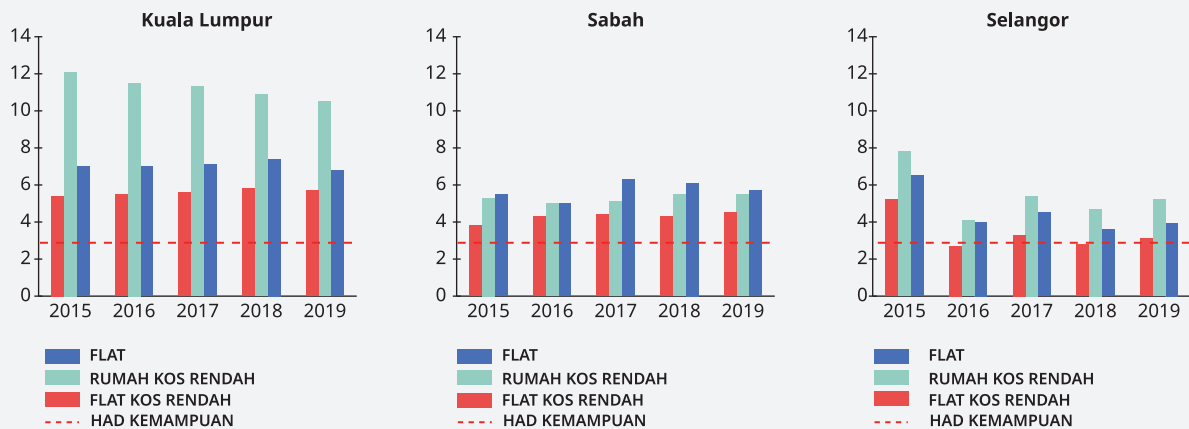
NEGERI	HARGA RUMAH MEDIAN		PENDAPATAN MEDIAN ¹		SKOR GANDAAN MEDIAN		TAHAP KEMAMPUAN 2019
	2016	2019	2016	2019	2016	2019	
Malaysia	298,000	289,646	62,736	70,476	4.8	4.1	Sangat tidak mampu milik
Johor	330,000	350,000	67,818	77,124	4.9	4.5	Sangat tidak mampu milik
Kedah	196,000	199,100	45,726	51,900	4.3	3.8	Sederhana tidak mampu milik
Kelantan	199,900	210,000	36,944	42,756	5.4	4.9	Sangat tidak mampu milik
Melaka	205,000	200,000	67,061	72,648	3.1	2.8	Mampu milik
Negeri Sembilan	270,000	206,750	54,950	60,060	4.9	3.4	Sederhana tidak mampu milik
Pahang	239,000	218,000	47,752	53,280	5.0	4.1	Sangat tidak mampu milik
Pulau Pinang	350,000	285,000	64,909	74,028	5.4	3.8	Sederhana tidak mampu milik
Perak	218,800	216,600	48,072	51,276	4.6	4.2	Sangat tidak mampu milik
Perlis	227,000	220,000	50,444	55,128	4.5	4.0	Sederhana tidak mampu milik
Selangor	405,000	380,000	86,695	98,520	4.7	3.9	Sederhana tidak mampu milik
Terengganu	278,000	255,000	56,330	66,540	4.9	3.8	Sederhana tidak mampu milik
Sabah	278,000	300,000	49,325	50,820	5.6	5.9	Benar-benar tidak mampu milik
Sarawak	230,000	313,000	49,960	54,528	4.6	5.7	Benar-benar tidak mampu milik
Kuala Lumpur	520,000	480,000	108,874	126,588	4.8	3.8	Sederhana tidak mampu milik
Labuan	240,000	320,000	71,138	80,712	3.4	4.0	Sederhana tidak mampu milik
Putrajaya	738,650	260,000	99,300	119,796	7.4	2.2	Mampu milik

Nota: ¹ Pendapatan median kasar tahunan dikira berdasarkan pendapatan median bulanan isi rumah yang didarabkan dengan 12 bulan berdasarkan data daripada Jabatan Perangkaan Malaysia, 2019
Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia (anggaran)

Analisis lebih mendalam juga dijalankan untuk menilai kemampuan pemilikan rumah dalam kalangan isi rumah kumpulan B40 bagi tiga jenis rumah kediaman iaitu rumah flat kos rendah³, rumah kos rendah dan rumah flat⁴ di semua negeri. Analisis yang sama dilakukan bagi menilai kemampuan kumpulan M40 untuk memiliki rumah flat, kondominium atau pangsapuri dan rumah teres. Pemilihan negeri bagi analisis ini berdasarkan kriteria berikut: harga rumah median tertinggi (Kuala Lumpur), skor gandaan median tertinggi (Sabah) dan negeri paling ramai penduduk (Selangor).

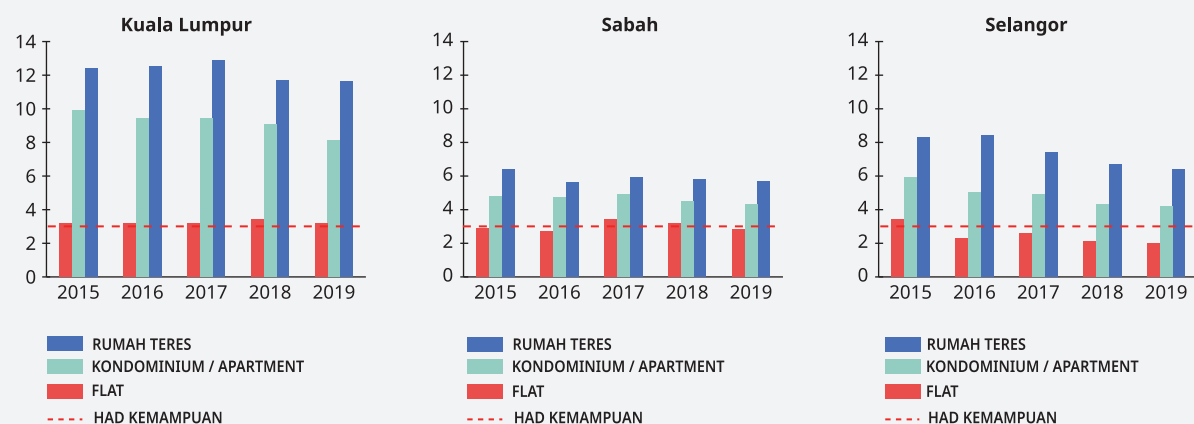
³ Merujuk kepada unit rumah mampu milik secara berasingan tetapi merupakan sebahagian daripada bangunan dan unit yang lebih besar dan berharga rendah.

⁴ Merujuk kepada unit rumah mampu milik secara berasingan tetapi merupakan sebahagian daripada bangunan dan unit yang lebih besar dengan harga lebih rendah daripada kondominium atau pangsapuri.

RAJAH 1.3.3. Skor Gandaan Median bagi B40 di Negeri Terpilih, 2015 – 2019

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia (anggaran)

Berdasarkan analisis tersebut, kumpulan B40 di Kuala Lumpur terus berhadapan dengan isu harga rumah yang benar-benar tidak mampu milik untuk semua jenis harta tanah tersebut bagi tempoh 2015 – 2019 (Rajah 1.3.3.). Skor gandaan median bagi semua jenis harta tanah tersebut kekal tinggi melebihi 5.0 dalam tempoh tersebut. Kumpulan B40 di Sabah juga menghadapi masalah ketidakmampuan untuk memiliki jenis harta tanah tersebut dalam tempoh yang sama. Walau bagaimanapun, tahap ketidakmampuan pemilikan rumah di Sabah tidak begitu teruk berbanding Kuala Lumpur. Selangor pula telah berjaya menyelesaikan masalah ketidakmampuan pemilikan rumah dalam kalangan B40 untuk rumah flat kos rendah sejak 2016. Walaupun begitu, kumpulan B40 di Selangor menghadapi cabaran untuk menaik taraf pemilikan kepada jenis harta tanah yang lain.

RAJAH 1.3.4. Skor Gandaan Median bagi M40 di Beberapa Negeri, 2015 – 2019

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia (anggaran)

Isu perumahan tidak mampu milik sangat serius dalam kalangan M40 bagi ketiga-tiga negeri dalam tempoh 2015 – 2019 (Rajah 1.3.4.). Di Kuala Lumpur, kumpulan M40 hanya mampu memiliki rumah flat. Walau bagaimanapun, kumpulan ini tidak berkecukupan untuk memohon di bawah program perumahan kos rendah awam. Lebih kritikal lagi, pemilikan bagi dua lagi kategori harta tanah berada di luar jangkauan kemampuan kerana skor gandaan median untuk kondominium atau pangsapuri dan rumah teres melebihi 8.0. Situasi di Sabah dan Selangor juga sama dengan Kuala Lumpur. Walau bagaimanapun, tahap ketidakmampuan pemilikan rumah bagi dua negeri tersebut tidak begitu serius seperti di ibu negara. Kumpulan M40 di dua negeri tersebut hanya dapat memiliki rumah flat kos rendah tetapi masih tidak mampu untuk menaik taraf pemilikan kepada dua jenis harta tanah yang lain.

Berdasarkan penemuan analisis, beberapa negeri menghadapi cabaran yang lebih besar dalam menyediakan perumahan kepada rakyat. Kerajaan kekal komited dalam menangani isu aksesibiliti dan ketidakmampuan pemilikan rumah. Pelbagai program perumahan awam telah dilaksanakan dengan kerjasama sektor swasta sejak tahun 2000 untuk memenuhi keperluan pelbagai segmen masyarakat terutamanya kumpulan M40 dan B40. Antara program tersebut termasuk Program Perumahan 1Malaysia (PR1MA), Program Perumahan Penjawat Awam Malaysia (PPAM), Skim Rumah Pertamaku dan Skim *MyHome*.

Kesimpulan

Penyediaan perumahan mampu milik sangat penting untuk menjamin kesejahteraan rakyat. Kerajaan telah menyediakan pelbagai program demi membantu golongan berpendapatan rendah dan sederhana rendah memiliki rumah mampu milik. Pelaksanaan program yang lebih cekap dan berkesan adalah penting memandangkan masalah dalam pemilikan rumah mampu milik terus berlanjutan terutamanya dalam kalangan golongan berpendapatan sederhana dan rendah. Justeru, model alternatif bagi program perumahan sosial perlu dipertimbangkan dengan mengambil kira model pemilikan baharu dan mekanisme harga dan pembiayaan yang inovatif.

Kurang Penerimaan Digital

Bank Dunia (2018) melaporkan bahawa 62% perniagaan di Malaysia mempunyai akses kepada internet dan 46% pelanggan jalur lebar talian tetap, namun hanya 18% sahaja yang mempunyai laman sesawang untuk e-dagang. Situasi ini menunjukkan potensi ekonomi digital masih belum dimanfaatkan sepenuhnya. Penerimaan teknologi digital dalam perniagaan didominasi oleh syarikat besar, terutama dalam sektor pembuatan. Keadaan ini juga menunjukkan jurang digital yang ketara antara syarikat besar dengan PKS serta antara sektor pembuatan dengan sektor lain. Menurut SME Corporation Malaysia (2018) dan Bank Negara Malaysia (2019), kekurangan pengetahuan dan pembiayaan merupakan

cabaran utama untuk pendigitalan PKS yang lebih luas. Faktor lain yang menyumbang kepada jurang ini termasuk kadar penerimaan dan liputan perkhidmatan jalur lebar talian tetap yang rendah serta kewangan dan modal insan yang terhad (Bank Negara Malaysia, 2019).

Limitasi dalam Sektor Logistik

Industri logistik yang merangkumi pengangkutan dan penyimpanan menyumbang 3.8% daripada KDNK pada 2019 dan merupakan pemboleh daya penting untuk pembangunan ekonomi. Berdasarkan Indeks Pencapaian Logistik (LPI), Malaysia berada pada kedudukan ke-32 daripada 160 negara pada 2016 dan turun ke tangga ke-41 pada

2018 (Bank Dunia, 2018). Malaysia mendapat skor lebih rendah dalam semua dimensi utama LPI iaitu kastam, infrastruktur, penghantaran antarabangsa, kualiti dan kecekapan logistik, penjejakan dan pengesanan serta ketepatan masa. Memandangkan industri logistik mempunyai kesalinghubungan yang tinggi dengan pelbagai sektor, kualiti perkhidmatan logistik yang lemah boleh menghalang kecekapan perdagangan seterusnya memberi kesan kepada pembangunan ekonomi.

Inisiatif Strategik – Belanjawan 2021

Berdasarkan isu dan cabaran sedia ada, Belanjawan 2021 bertujuan untuk mencapai keseimbangan antara menangani keperluan utama rakyat dan perniagaan, meletakkan asas untuk pemulihan yang mampan dan memenuhi aspirasi jangka masa panjang negara. Lantaran 2021 merupakan tahun pertama RMKe-12, langkah dalam Belanjawan 2021 akan menyokong matlamat utama Rancangan ini. Belanjawan ini memberi penekanan kepada empat bidang utama iaitu menjaga kebajikan rakyat, memacu pertumbuhan ekonomi, melestarikan kehidupan dan memantapkan penyampaian perkhidmatan awam.

Menjaga Kebajikan Rakyat

Usaha memastikan kesejahteraan rakyat kekal menjadi tumpuan utama Kerajaan memandangkan impak pandemik dijangka

masih dirasai pada 2021. Dalam Belanjawan 2021, usaha akan diselaraskan untuk menangani isu pekerjaan, meningkatkan jaringan keselamatan sosial dan memperkukuh modal insan. Pelbagai langkah juga akan dirangka untuk menyejahterakan rakyat bagi mencapai status ekonomi yang lebih baik. Kerajaan akan terus melibatkan pelbagai pemegang taruh termasuk sektor swasta dan masyarakat sivil sebagai rakan dalam pembangunan negara.

Tumpuan akan diberikan kepada program latihan semula dan peningkatan kemahiran bagi membolehkan rakyat mencapai status ekonomi yang lebih baik. Usaha ini termasuk menyediakan program latihan yang bersepadu dan menambah baik kursus sedia ada untuk memenuhi permintaan industri dan cabaran Revolusi Industri 4.0 (IR4.0). Di samping itu, sistem pendidikan akan ditambah baik untuk memudahkan pembelajaran secara dalam talian. Kurikulum sekolah juga akan memberi penekanan yang lebih besar kepada kemahiran hidup seperti kemahiran keusahawanan dan sosial.

Kerajaan akan terus memberi fokus untuk menangani keperluan kumpulan mudah terjejas terutamanya B40. Dalam hal ini, Majlis Perlindungan Sosial Malaysia telah diaktifkan semula bagi menyelaras dan mengintegrasikan semua program kebajikan sosial. Sehubungan itu, keseluruhan mekanisme akan ditambah baik dalam menyampaikan bantuan kepada kumpulan sasaran.

SISIPAN 1.2

Jaringan Keselamatan Sosial di Malaysia

Pengenalan

Jaringan keselamatan sosial merupakan pindahan bukan sumbangan yang menyasarkan kepada golongan miskin dan mudah terjejas menerusi beberapa kaedah bagi menangani kemiskinan tegar dan ketaksamaan, membantu pembangunan modal insan bagi golongan miskin, dan melindungi golongan tersebut daripada kejutan sistemik dan tertentu, termasuk semasa pembaharuan ekonomi (IEG – Bank Dunia, 2011). Dalam konteks Malaysia, jaringan ini meliputi beberapa program yang diwujudkan untuk melindungi kehidupan dan kesejahteraan golongan miskin dan mudah terjejas. Program tersebut antara lain merangkumi bantuan kebajikan, bantuan kos sara hidup,

faedah pengangguran, pampasan pekerja, subsidi penjagaan kesihatan dan pendidikan serta perumahan kos rendah. Menurut Paitoonpong *et al.* (2008), analogi jaringan keselamatan sosial diambil daripada pejalan kaki di atas tali wayar tinggi yang dilindungi oleh jaring keselamatan sekiranya terjatuh. Jaring keselamatan itu melindungi pejalan kaki yang terjatuh sama ada dijangka ataupun sebaliknya daripada mencecah lantai dan mengalami kecederaan.

Berdasarkan Survei Pendapatan Isi Rumah dan Kemudahan Asas 2019, 5.6% daripada jumlah isi rumah di Malaysia dikategorikan sebagai miskin berdasarkan nilai ambang bulanan Pendapatan Garis Kemiskinan (PGK) iaitu RM2,208 (Jabatan Perangkaan Malaysia, 2020). Walau bagaimanapun, berbanding negara lain, PGK di Malaysia mengukur pendapatan minimum yang diperlukan untuk mengekalkan tahap kualiti kehidupan tertentu yang mengambil kira pengambilan makanan sihat yang optimum serta akses kepada keperluan asas bagi barangan bukan makanan. Jaringan keselamatan sosial di Malaysia mungkin tidak bersepadu seperti di negara maju. Namun, rakyat Malaysia menerima pelbagai bantuan sosial seperti program bantuan tunai, subsidi penjagaan kesihatan, pendidikan, pengangkutan dan perumahan. Rencana ini tertumpu kepada jaringan keselamatan sosial di Malaysia dan menyediakan cadangan untuk penambahbaikan.

Program Jaringan Keselamatan Sosial

Pada 2019, Kerajaan telah membelanjakan sejumlah RM26.6 bilion¹ (Rajah 1.2.1.) atau 1.8% daripada Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) untuk pelbagai program jaringan keselamatan sosial. Sebahagian besar bantuan iaitu RM14 bilion (52.6% daripada keseluruhan bantuan) telah diperuntukkan untuk meminimumkan kesan kenaikan kos sara hidup dan meningkatkan kebajikan rakyat terutamanya golongan miskin dan mudah terjejas. Antara bantuan tersebut merangkumi subsidi minyak masak; gas petroleum cecair (LPG), diesel dan petrol; elektrik; dan tepung. Bantuan lain termasuk Bantuan Sara Hidup (BSH) serta elaun dan pemberian tunai kepada orang kurang upaya, warga emas dan miskin serta kanak-kanak tanpa penjaga dan kumpulan Orang Asli. Pemberian bantuan tersebut penting memandangkan kenaikan kos sara hidup terus menjadi kebimbangan utama bagi kebanyakan rakyat terutamanya golongan miskin dan mudah terjejas.

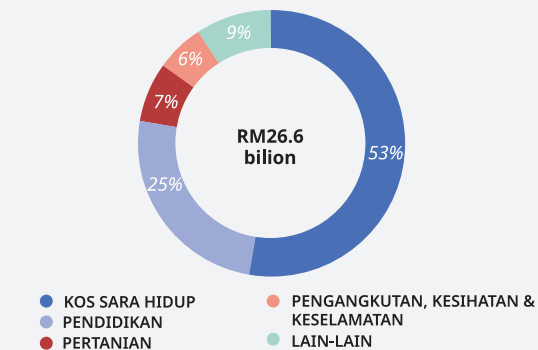
Memandangkan sektor pendidikan merupakan pemboleh daya penting bagi membolehkan mobiliti sosial dan pembangunan modal insan, sektor ini telah menerima peruntukan kedua terbesar iaitu RM6.7 bilion (25.3%). Peruntukan ini disediakan bagi melaksanakan program seperti bantuan makanan dan buku teks serta bantuan lain untuk pelajar prasekolah, sekolah, matrikulasi dan pendidikan tinggi. Bantuan lain merangkumi pelbagai biasiswa dan pinjaman untuk pelajar sekolah dan universiti.

Pertanian merupakan sektor penting dalam ekonomi bukan hanya kerana hubung kait dengan sektor ekonomi lain tetapi juga disebabkan sebahagian besar isi rumah B40 terlibat dalam sektor ini. Justeru, sektor pertanian merupakan penerima utama bantuan sekitar RM1.9 bilion (7.2%). Petani dan nelayan merupakan antara penerima bantuan melalui pelbagai program termasuk subsidi harga padi dan baja, insentif pengeluaran padi, bantuan musim tengkujuh, penanaman semula kelapa sawit serta pelaksanaan pensijilan Minyak Sawit Mampan Malaysia (MSPO). Di samping itu, nelayan mendapat insentif hasil tangkapan ikan.

Bantuan juga diberikan kepada sektor pengangkutan, kesihatan dan keselamatan berjumlah RM1.6 bilion (6.0%) bagi memastikan akses kepada perkhidmatan yang berkualiti pada harga yang berpatutan. Bantuan tersebut termasuk pampasan tol serta subsidi bagi sektor pengangkutan merangkumi pas perjalanan tanpa had RapidKL bagi tempoh 30 hari, subsidi tren tidak ekonomik Keretapi Tanah Melayu Berhad serta perkhidmatan udara luar bandar di Sabah dan Sarawak.

¹ Termasuk bantuan yang diberikan di bawah perbelanjaan pembangunan serta bekalan dan perkhidmatan untuk program jaringan keselamatan sosial.

RAJAH 1.2.1. Peratus Perbelanjaan Kerajaan Persekutuan bagi Program Jaringan Keselamatan Sosial Berdasarkan Kategori Bantuan pada 2019

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

Subsidi untuk sektor kesihatan merangkumi antaranya Skim Peduli Kesihatan untuk Kumpulan B40 (PeKa B40) dan rawatan perubatan untuk pesara. Bantuan lain yang berjumlah RM2.4 bilion (9.0%) termasuk subsidi kadar faedah bagi membantu mengurangkan kos pinjaman terutamanya untuk pelajar di institusi pengajian tinggi serta bantuan untuk kegiatan komuniti dan keagamaan.

Program Jaringan Keselamatan Sosial Tambahan Semasa Pandemik COVID-19

Negara telah menerima kesan buruk berikutan pandemik COVID-19 dan susulan pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP). Sektor perniagaan telah terjejas teruk manakala

pengangguran meningkat. Memandangkan semakin ramai rakyat telah terjejas, Kerajaan telah memperluaskan jaringan keselamatan untuk membantu golongan yang terlibat. Justeru, Kerajaan telah mengumumkan beberapa pakej rangsangan ekonomi bagi menyelamatkan nyawa dan melindungi kehidupan rakyat.

Pelbagai bantuan secara *one-off* diberikan kepada isi rumah untuk meringankan beban kewangan di bawah Pakej Rangsangan Ekonomi Prihatin Rakyat (PRIHATIN) dan PRIHATIN Tambahan yang diumumkan pada bulan Mac dan April 2020. Bantuan tersebut termasuk pemberian tunai yang memanfaatkan sekitar 5 juta isi rumah. Pemberian tunai juga diberikan kepada individu bujang berumur 21 tahun ke atas dengan pendapatan bulanan tidak melebihi RM4,000. Di samping itu, bantuan tunai diberikan secara *one-off* berjumlah RM200 bagi setiap pelajar di institusi pengajian tinggi dengan anggaran kos RM270 juta serta RM500 seorang kepada 120,000 pemandu e-panggilan sepenuh masa dengan peruntukan sebanyak RM60 juta.

Di bawah pakej yang sama, program subsidi upah juga dilaksanakan bagi membantu majikan mengekalkan pekerja khususnya pekerja yang berpendapatan di bawah RM4,000 dan majikan yang mengalami penurunan pendapatan lebih 50% sejak 1 Januari 2020. Subsidi ini membolehkan majikan lebih fleksibel dalam mengekalkan pekerja dalam tempoh kawalan pergerakan tersebut. Program ini melibatkan peruntukan berjumlah RM13.8 bilion yang memanfaatkan kira-kira 4.8 juta pekerja. Seterusnya program ini turut menyumbang kepada pengurangan kadar pengangguran kepada 4.7% pada Ogos 2020 berbanding 5.3% pada Mei 2020.

Seiring dengan pembukaan semula aktiviti ekonomi, Kerajaan mengumumkan Pelan Jana Semula Ekonomi Negara (PENJANA) pada Jun 2020 untuk memulihkan semula ekonomi. Pergerakan rakyat yang terhad susulan daripada pelaksanaan PKP telah mengakibatkan peningkatan permintaan transaksi dalam talian. Sehubungan itu, ramai individu dan isi rumah melibatkan diri dalam ekonomi gig termasuk perkhidmatan penghantaran, e-panggilan dan perniagaan jarak jauh atau mudah alih. Pakej rangsangan tersebut juga menyediakan perlindungan sosial dan latihan tambahan untuk pekerja gig. Seramai 30,000 pekerja gig dijangka menerima manfaat daripada program ini yang melibatkan peruntukan berjumlah RM75 juta. Di samping itu, sejumlah RM200 juta diperuntukkan untuk meringankan beban ibu bapa yang bekerja semasa Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat (PKPB) melalui pemberian subsidi perbelanjaan penjagaan anak.

Kerajaan juga telah mengumumkan pakej Kerangka Inisiatif Tambahan PRIHATIN (KITA PRIHATIN) pada September 2020 berjumlah RM10 bilion. Sebanyak RM7 bilion diperuntukkan bagi Bantuan Prihatin Nasional 2.0 dan RM3 bilion untuk Program Subsidi Upah 2.0 dan Geran Khas PRIHATIN. Pakej ini bertujuan memberi sokongan berterusan kepada rakyat, menjamin pekerjaan dan membantu perniagaan khususnya PKS dalam menghadapi cabaran akibat daripada pandemik ini.

Memperkukuh dan Memastikan Kemampanan Kehidupan Rakyat

Berdasarkan metodologi yang ditambah baik, PGK telah meningkat daripada RM980 pada 2016 kepada RM2,208 pada 2019 (Jabatan Perangkaan Malaysia, 2020). Di bawah PGK baharu, jumlah isi rumah yang dikategorikan sebagai miskin telah meningkat kepada 405,441 berbanding 24,700 isi rumah pada 2016 yang berdasarkan metodologi PGK 2005. Sumber kewangan yang lebih besar diperlukan bagi menyediakan program sokongan yang bersesuaian berikutan lebih ramai isi rumah dikategorikan miskin. Memandangkan mekanisme bantuan sedia ada merentasi pelbagai kementerian dan agensi, terdapat keperluan mewujudkan pangkalan data bersepadu bagi pengagihan bantuan secara berkesan.

Pangkalan data bersepadu ini akan digunakan bagi mengenal pasti dan mendaftar penerima bantuan, memastikan saluran pembayaran dan pemantauan program yang berkesan serta mengelakkan pertindihan bantuan dan penerima yang layak tercicir daripada menerima bantuan. Di samping itu, pengaktifan semula Majlis Perlindungan Sosial Malaysia (MySPC) yang dipengerusikan oleh Perdana Menteri akan menyemak semula dasar dan program perlindungan sosial sedia ada. Langkah ini dapat memperkukuh jaringan keselamatan sosial di Malaysia dan menyediakan *exit mechanism* bagi mengurangkan kebergantungan kepada bantuan Kerajaan kecuali yang melibatkan kes kebajikan.

Kesimpulan

Kerajaan telah menyediakan pelbagai bantuan kepada rakyat terutamanya kepada golongan miskin dan mudah terjejas, namun bantuan tersebut merentasi pelbagai kementerian dan agensi. Justeru, sistem bersepadu bagi penyampaian bantuan yang cekap dan berkesan perlu diwujudkan. Pihak swasta, badan bukan kerajaan dan pemegang taruh lain mempunyai peranan penting dalam menyokong Kerajaan demi memastikan tiada individu yang terpinggir dalam agenda pembangunan nasional.

Memacu Pertumbuhan Ekonomi

Selaras dengan pemulihan negara daripada impak COVID-19, hala tuju ekonomi negara perlu kembali ke landasan pertumbuhan yang lebih mampan. Tumpuan akan diberikan kepada usaha meningkatkan pelaburan langsung asing (FDI) dan produktiviti serta mengembalikan semula keyakinan pengguna. Sehubungan itu, Kerajaan akan memberi keutamaan kepada bidang penting seperti memudahkan proses menjalankan perniagaan, meningkatkan

penggunaan teknologi dan pendigitalan dalam sektor awam dan swasta serta memastikan kestabilan pasaran buruh. Pelbagai inisiatif akan dirangka untuk menyediakan persekitaran yang lebih kondusif kepada perniagaan dan FDI untuk berkembang maju.

Selain itu, Belanjawan 2021 akan memperkenalkan langkah untuk meningkatkan produktiviti dengan memperluas penggunaan teknologi secara menyeluruh termasuk individu, PKS dan korporat. Usaha akan ditumpukan kepada pembangunan PKS yang berdaya tahan. Sebagai tulang belakang

ekonomi, cabaran yang dihadapi oleh PKS semasa pandemik COVID-19 menunjukkan terdapat keperluan untuk menerima dan mengguna pakai pendekatan perniagaan baharu. Kerajaan akan terus memberikan sokongan yang diperlukan agar PKS berkembang maju dalam persekitaran baharu termasuk meningkatkan potensi ke peringkat global.

Melestarikan Kehidupan

Kerajaan akan terus melindungi alam sekitar dan menguruskan biodiversiti secara lebih lestari sebagai sebahagian daripada usaha untuk meningkatkan kelestarian hidup. Kerjasama yang lebih erat dengan pertubuhan bukan kerajaan (NGO) dan pertubuhan masyarakat sivil (CSO) akan terus dijalin dan diperkukuh bagi memastikan pengurusan alam sekitar dan sumber alam semula jadi yang lebih komprehensif dan holistik. Dalam Belanjawan 2021, Kerajaan akan menggalakkan perubahan sikap dalam kalangan rakyat dan perniagaan ke arah pengurusan alam sekitar dan biodiversiti yang lebih baik. Selain memenuhi keperluan untuk mencapai SDG, program dan inisiatif dalam Belanjawan 2021 akan diselaraskan dengan RMKe-12 terutamanya dari segi peruntukan untuk pembangunan mampan. Mulai 2021, Kerajaan akan memfokuskan kepada pemetaan keperluan pembiayaan dalam mencapai SDG.

Memantapkan Penyampaian Perkhidmatan Awam

Perkhidmatan awam memainkan peranan penting dalam memastikan pembangunan negara. Justeru, kualiti perkhidmatan akan menjadi penentu kepada pencapaian matlamat dan outcome bagi semua rancangan dan program yang telah dirancang. Sebagai sebahagian daripada usaha untuk memantapkan penyampaian perkhidmatan awam, Kerajaan akan melaksanakan

penyampaian perkhidmatan berasaskan outcome dan berfokus serta menyokong rakyat dan perniagaan dengan cara yang lebih bersasar. Belanjawan 2021 akan memberi tumpuan kepada memperkukuh mekanisme penyampaian sedia ada dalam memastikan semua bantuan dan insentif memberi manfaat kepada kumpulan sasar. Bagi tujuan ini, Unit Pelaksanaan dan Koordinasi Stimulus Ekonomi antara Agensi Nasional (LAKSANA) telah ditubuh bagi memantau pelaksanaan inisiatif yang diumumkan menerusi pelbagai pakej rangsangan ekonomi. LAKSANA juga bekerjasama dengan pihak berkepentingan lain bagi meningkatkan lagi keberkesanan program. Melangkah ke hadapan, Kerajaan akan mengkaji semula *enterprise architecture* sedia ada di semua agensi Kerajaan untuk diselaraskan dengan IR4.0. Kerajaan juga akan bekerjasama dengan NGO dan CSO sebagai rakan pembangunan dalam pelbagai bidang termasuk perhutanan, biodiversiti, kemiskinan dan isu sosial yang lain.

Kesimpulan

Susulan daripada pandemik COVID-19, ekonomi Malaysia menguncup sebanyak 8.3% pada separuh pertama 2020. Ekonomi dijangka bertambah baik pada separuh kedua 2020 dengan pertumbuhan ekonomi diunjur menguncup lebih perlahan sebanyak 4.5%. Pada 2021, ekonomi Malaysia dijangka berkembang antara 6.5% hingga 7.5% seiring dengan jangkaan pemulihan perdagangan global, peningkatan sentimen pengguna dan keyakinan perniagaan. Belanjawan 2021 akan melaksanakan langkah untuk meningkatkan kesejahteraan rakyat, memacu ekonomi ke arah pertumbuhan mampan, memastikan kehidupan yang lestari dan memantapkan penyampaian perkhidmatan awam. Justeru, Belanjawan ini menyediakan asas yang kukuh bagi negara menuju ke arah negara maju dan inklusif demi mencapai sasaran yang ditetapkan di bawah RMKe-12 dan Wawasan Kemakmuran Bersama 2030.

Rujukan

- Abdul Hadi Nawi. (2019). *Property Talk 2019: Affordable House vs Affordability*. Dicapai daripada <https://www.ikpkt.kpkt.gov.my>
- Allen, J. & Andries de Grip. (2012). *Does Skill Obsolescence Increase the Risk of Employment Loss?* Dicapai daripada <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00036846.2011.570727>
- Bank Dunia. (2020). *World Development Indicators*. Dicapai daripada <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=world-development-indicators>
- Bank Dunia (2019). *Malaysia Economic Monitor: Making Ends Meet*. Dicapai daripada <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32810>
- Bank Dunia (2018). *Logistics Performance Index*. Dicapai daripada <https://lpi.worldbank.org/international/global>
- Bank Dunia (2018). *Malaysia's Digital Economy: A New Driver of Development*. Dicapai daripada <https://www.worldbank.org/en/country/malaysia/publication/malaysias-digital-economy-a-new-driver-of-development>
- Bank Dunia (2011). *An Evaluation of World Bank Support: Social Safety Nets*. Dicapai daripada <https://www.oecd.org/derec/worldbankgroup/49023353.pdf>
- Bank Negara Malaysia (2018). *Financial Stability and Payment Systems Report 2018*. Dicapai daripada https://www.bnm.gov.my/files/publication/fsps/en/2018/cp02_001_box.pdf
- Bank Negara Malaysia (2017). *Laporan Tahunan 2016*. Dicapai daripada https://www.bnm.gov.my/files/publication/ar/en/2016/cp04_002_box.pdf
- Bank Negara Malaysia. (2016). *Laporan Tahunan 2016: Pencerahan Terhadap Isu Rumah Mampu Milik di Malaysia*. Dicapai daripada <https://www.bnm.gov.my>
- Direnzo, Marco S., Jeffrey H. Greenhaus, & Christy, H. Weer. (2015). Relationship Between Protean Career Orientation and Work-Life Balance: A Resource Perspective. *Journal of Organizational Behavior*, 36.4 (2015), 538-560.
- Economist Intelligence Unit. (2019). *Global Food Security Index 2019*. Dicapai daripada <https://foodsecurityindex.eiu.com/Index>
- Enterprise Community Partners Inc. (2014). *Impact of Affordable Housing on Facilities and Communities: A Review of the Evidence Base*. Dicapai daripada <https://www.enterprisecommunity.org>
- Hege, E. & Brimon, L. (2018). *Integrating SDGs into National Budgetary Processes*. (IDDRI Study Number 5/18).
- Institut Penyelidikan Khazanah. (2019). *Rethinking Housing: Between State, Market and Society*. Dicapai daripada <http://www.krinstitute.org>
- Institut Penyelidikan Khazanah. (2018). *The School-to-Work Transition of Young Malaysians*. Dicapai daripada <http://www.krinstitute.org>
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2020). *Laporan Survei Pendapatan Isi Rumah dan Kemudahan Asas 2019*. Dicapai daripada <https://www.dosm.gov.my>
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2020). *Laporan Survei Perbelanjaan Isi Rumah 2019*. Dicapai daripada <https://www.dosm.gov.my>
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2020). *Laporan Survei Tenaga Buruh*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia (2020). *State Socioeconomic Report 2019*. Dicapai daripada <https://newss.statistics.gov.my/newss-portalx/ep/ProductFreeDownloadSearch.seam>
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2020). *Statistik Siswazah 2019*.

- Jabatan Perangkaan Malaysia (2020). *Supply and Utilisation Accounts Selected Agricultural Commodities*. Dicapai daripada <https://www.dosm.gov.my>
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2017). *Laporan Survei Pendapatan Isi Rumah dan Kemudahan Asas 2016*. Dicapai daripada <https://www.dosm.gov.my>.
- Jabatan Perumahan Negara. (2018). *Dasar Perumahan Negara (2018-2025)*. Dicapai daripada <https://www.ehome.kpkt.gov.my>
- Kaufman, H.G. (1974). *Obsolescence and Professional Career Development*. Dicapai daripada <https://eric.ed.gov/?id=ED102297>
- Kementerian Pengajian Tinggi. (2019). *Laporan Kajian Pengesanan Graduan*.
- Kementerian Sumber Manusia. (2020). *Statistik Pendaftaran Pekerjaan*.
- Lambert, S.J., & Kossek, E.E. (2005). *Future Frontiers: Enduring Challenges and Established Assumptions in the Work-Life Field*. Dicapai daripada <https://msu.edu/user/kossek/future.pdf>
- Malik, N.M., Samsurijan, M.S., Leng, K.S., Gopal, P.S. & Hamad, Z. (2017). The Ability town a House among Urban Families in Malaysia. *Geografi Journal*, 5(2), 69 - 77.
- Ogbonnaya, C., Daniels, K. & Nielsen, K.M. (2017). Does Contingent Pay Encourage Positive Employee Attitudes and Intensify Work? *Human Resource Management Journal*, 27(1), 94-112.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2015). *Labour Market Mismatch and Labour Productivity: Evidence from PIAAC Data*. Dicapai daripada <http://www.oecd.org/economy/growth/Labour-Market-Mismatch-and-Labour-Productivity-Evidence-from-PIAAC-Data.pdf>
- Paitoonpong, S., Abe, S., & Puopongsakorn, N. (2008). The Meaning of Social Safety Nets. *Journal of Asian Economics*, 19(5-6), 467-473.
- Persekutuan Majikan Malaysia. (2019). *Graduates Face Skills Mismatch and Job Shortages*. Dicapai daripada <http://www.mef.org.my>
- Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu. (2015). *United Nations Summit on Sustainable Development*. Dicapai daripada <https://sustainabledevelopment.un.org/rio20>
- Pertubuhan Buruh Antarabangsa. (2020). *ILO Statistics*. Dicapai daripada <https://ilostat.ilo.org/data/bulk/>
- Pertubuhan Buruh Antarabangsa. (2017). *How Useful is the Concept of Skills Mismatch?* Dicapai daripada https://www.ilo.org/skills/pubs/WCMS_552798/lang--en/index.htm
- Pertubuhan Buruh Antarabangsa. (2015). *Time Related Underemployment*. Dicapai daripada https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/dgreports/-/tat/documents/publication/wcms_422452.pdf
- Pertubuhan Kesihatan Sedunia. (2020). *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020*. Dicapai daripada <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> on 26 September 2020.
- Pusat Maklumat Harta Tanah Negara. *Harga Jualan Harta Tanah 2019*. Dicapai daripada <https://www.napic.gov.my>.
- Pusat Maklumat Harta Tanah Negara. *Laporan Pasaran Harta Tanah 2019*. Dicapai daripada <https://www.napic.gov.my>.
- Pusat Maklumat Harta Tanah Negara. *Harga Jualan Harta Tanah 2018*. Dicapai daripada <https://www.napic.gov.my>

- Pusat Maklumat Harta Tanah Negara. *Harga Jualan Harta Tanah 2017*. Dicapai daripada <https://www.napic.gov.my>
- Pusat Maklumat Harta Tanah Negara. *Harga Jualan Harta Tanah 2016*. Dicapai daripada <https://www.napic.gov.my>
- Pusat Maklumat Harta Tanah Negara. *Harga Jualan Harta Tanah 2015*. Dicapai daripada <https://www.napic.gov.my>
- SME Corp. Malaysia. (2018). *Laporan Tahunan PKS 2017/18*. Dicapai daripada <https://www.smecorp.gov.my>
- Tabung Kewangan Antarabangsa. (2020). *World Economic Outlook Update, June 2020: A Crisis Like No Other, An Uncertain Recovery*. Dicapai daripada <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdateJune2020> pada 26 September 2020
- The Centre. (2019). *Gig Work: Full-Time Benefits for Full-Time Work?* Dicapai daripada <https://www.centre.my/post/gig-work-full-time-benefits-for-full-time-work>
- UN-Habitat. (2011). *Affordable Land and Housing in Asia*. Dicapai daripada <https://unhabitat.org/wpdm-package/affordable-land-and-housing-in-asia/?wpdmdl=111395>
- Unit Perancang Ekonomi. (2015). *Rancangan Malaysia Kesebelas 2016–2020*. Dicapai daripada <https://www.epu.gov.my>.
- Unit Perancang Ekonomi. (2017). *Malaysia Sustainable Development Goals Voluntary National Review*. Dicapai daripada <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/15881Malaysia.pdf>
- Zakariya Z. (2014). Wage Effect of Over-Education and Mismatch in Malaysia: A Random Effect Approach. *Jurnal Ekonomi Malaysia*, 48(2), 3-17.